

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 1-2 (601-2) Рік вид. XIV. 2 січня 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Усім землякам там, на Україні.

і тут, в розсіянні суцим —

З НОВИМ РОКОМ І РІЗДВОМ

щирий привіт шле

Редакція «ТРИЗУБЛ»

1 січня, 1938 року

Париж, неділя, 2 січня 1938 року

Вступаємо у новий 1938 рік, двадцятий рік з часу проголошення державної незалежності України, двадцятий рік неустанної лютої й запеклої боротьби української нації за своє ім'я, за свою волю, за своє життя.

Ідея вільної й незалежної України — у XX-му столітті — пройшла вже більшу частину свого тернами і славою устеленого шляху. І неминуче наближається час здійснення тої Ідеї, втілення її у плоть реальну й видиму.

Стоючи на порозі 1938 року варто кинути оком на пройдений шлях тої Ідеї.

А той шлях великий і показний.

І перше, що в око впадає, це те, що Ідея Українська, яка ще в 1917 році мала якийсь романтично-емоціональний і часто-густо індивідуалістичний характер, сьогодні вже то втрачає, а натомиць починає набирати характеру збірного, масового, що має в собі елементи динамічного наказу, вона вже примушує слухатися й коритися вимогам нею диктованим, а не вільним її інтерпретаціям, вона вже має той ореол авторитету реального, що творить кодекс національної дисципліни, що керує чинами організацій та окремих індивідуумів, що контролює українську діяльність і українське сумління.

Вона — та Велика Ідея, силою свого глибокого змісту, зводить до купи енергію і чинність окремих розкиданих світами, на волі і неволі живучих, українських істот.

То внутрішній зміст тої Ідеї підносить значіння, вагу, авторитет і гідність національного Уряду УНР, що його провід, після згину нескореної пам'яті Симона Петлюри, знаходиться в руках достойного його наступника Андрія Лівичького.

Вона — ота сама Ідея — нас усіх, від маєтного до бідного, від відповідального чинника до звичайного емігранта, від генерала до простого козака, примушує дивитися все глибше і пильніше у майбутнє, готувати себе для нього і вважати своє перебування на чужині за тимчасове.

Вона — та Ідея — дає силу і міць духовну всі злидні й недолі терпіти, бо веде вона, як тая зоря — до кращого життя.

Сьогодні та Ідея яскравіше окреслена в наших думках і в нашому уявленню. Вона з'являється нам сильніше і яскравіше пов'язаною зо всім нашим віковичним минулим, за всіма тими дорогими традиціями нашими давніми, вона предстає у своєму багатстві нашої землі, яка мусить мати своє місце під сонцем, яка мала, має і повинна мати своє призначення, своє посланництво. Та Ідея з вузьких рямців передреволюційної доби, окреслених етнографізмом і культурництвом, виросла в потужну проблему світового значіння.

Виросла та Ідея і зростила нас. Велич тої Ідеї одчують сьогодні тепер всі ті, хто називає себе українцем. Як Велика Україна, так і землі українські у інших державах, як тако-ж і еміграції по всіх усядах однаково одчують ясність і авторитет тої ідеї. Бо вона розбудила у всіх українців, підкреслюємо, у всіх, одне спільне одчуття української спільноти. А те одчуття є дуже могутнім.

У вічність одійшли примітивні уявлення про «неньку Україну», оті безсоромні твердження про те, що «Україна має бути такою, як я хочу», розвиток Ідеї цієї забив на смерть усякі індивідуальні рецепти про «врятування України», зав'язали і опали, як хворобливі квіти, усякі ті питання про різні «орієнтації», гуртківські напрями, партійні програми, одсунула вона і безплідне доктринерство, логика якого не встані вхопити її живуче й пружне єство. Бо ця Ідея стала понад ними і світлом своїм засліпила їх.

Бо та Ідея є єдиною, і в своєму єдинстві не терпить і виключає усяке роз'єднання, усяке інше толкування, ніж те, що вона в собі має.

Вона стала всемогутньою і в серці і в психиці українця, бо вона споріднила розділених світами й кордонами усіх українців, вона стала для них цементом української спільноти. А це є факт надзвичайної ваги.

Калейдоскопічні події на Україні, де ворог міняє своїх сатрапів, як рукавички, той потужний зріст загрозливого для Москви спротиву, — яскраво підкреслюють, що та Ідея, буйно проростаючи через рідний їй чернозем, твердо і цупко охоплює ту

землю, яка їй одвічно належала. Той терор, ростріли, переслідування, ота чехарда в призначенню і у зміщенню совітських достойників на Україні зайвий раз лише показує, що ані ці достойники. ані той режим, що ними впроваджується, не зможуть отруїти душу українську, в глибинах якої зараз відбувається найбільше таїнство української нації — оновлення української крови, оновлення усіх клітин, цілого організму українського тіла, і таїнство це переводить все та Велика Ідея. Вона, ота Ідея підрізає коріння ненависного народові чужого режиму, викидає, як непотреб, усякі нарости чуженаціональні, вичищає народні вени й артерії, пускає свіжого повітря до національних бронхів, забитих димом і порохом од ворожого панування.

І цей зріст потужности Української Ідеї не проходить непомічним і для чужини. Та, що-далі, то більше інтенсивна пресова інформація світової преси про нашу Батьківщину, те зростання інтересу до наших визвольних змагань і до ролі та значіння України, те уважне і серйозне ставлення європейської, і американської і азійської опінії до розвитку наших визвольних процесів ще раз одзначають могутній зріст Української Ідеї.

Бо вона ця Ідея сьогодні набірає вже реальної сили, бо вона вже «нагулює м'язи», і викликає вона, як неодмінне завдання, те, що ця Ідея сама собою і своїм зростом диктує. Це культ нашої збройної боротьби. Це культ нашого Вождя Симона Петлюри, що ім'я своє надав цілій епосі українського відродження, це культ усіх тих, хто впав на полі бою, це культ традицій нашої Національної Армії, що й тут на чужині високо тримає старі бойові прапори, обвіяні вітрами українськими, освячені кров'ю найкращих синів нації. І тут наше чи не головне завдання: виховати наступні покоління, що йдуть на зміну старшим, в дусі традицій збройної боротьби нашої, зв'язати майбутнє з сучасним так, як ми зв'язали сучасне з минулим, показати молодшим, що йдуть на зміну, усю красу й натхненність, усю відповідальність і велич тої напруженности цілого українського тіла, що потрібна для остаточного завершення Української Ідеї.

Той ґрунт у молоді є, вона є жадною сповнити перед цією Ідеєю свій обов'язок, так же завзято, як сповнила свій наша Національна Армія.

Отже на порозі Нового 1938 року стаємо сильнішими і міцнішими; з більшою вірою, подвоєнням, потроєнням зусиллям виконуймо наказ цієї Ідеї, твердо й мужнє зустрічаймо всі труднощі до кінця.

Не забуваймо ніколи, що ця Велика Ідея вимагає од нас віддати їй усе.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЄСТЬ СПРАВОЮ МІЖНАРОДНЬОЮ *)

— Як дивиться на неї європейська преса.
— Інтерв'ю з бувшим українським міністром К. Мацієвичем.

Наведені тут наголовки ми взяли з великої й впливової румунської газети: «Курентул» ч. 3548 від 15-го грудня 1937 року.

Отже в цій статті справа, що є одною з великих проблем сучасности, знову вийшла на арену міжнародної політики.

* * *

«Безпереривна й відважна боротьба українського народу за свою політичну незалежність, а особливо боротьба його проти совітського режиму, звертає увагу на цей нарід та на його країну всіх рішальних чинників у світовій політиці.

Здається, що світ почав уже розуміти поважну роль України, яку вона відіграє в обороні проти комунізму, небезпека якої для сучасної цивілізації стає все більше наявною.

Так, наприклад, в Англії, де всяка справа студіюється поважно, газети «Дейлі Експрес» і «Дейлі Геральд», присвятили в останній час Україні поважні статті, зазначаючи, між иншим, що в програм розмов, які мав лорд Галіфакс у Берліні, у зв'язку з його останньою візитою туди, була тако-ж й українська справа. Між иншим — зазначає газета «Курентул», лорд Галіфакс єсть добрим знавцем української справи.

Газета «Le Temps», в числі від 14-го листопада, в статті, присвяченій цим розмовам, зазначає, між иншим, що антиросійське наставлення є тим ґрунтом, на який Німеччина хоче перенести свої розмови з Англією.

В цьому випадкові роля України не може бути запереченою.

Так само орґан правого крила французьких радикалів: «La Republique», коментуючи в числі від 13-го листопада ці-ж розмови, додає:

«Підкреслюємо те зацікавлення, яке виявляє третя імперія

*) Подаємо тут до відома читачів цікавий матеріал присланий нам «Українка» з Румунії. РЕД.

до багатой України, що так відрізняється від Росії своєю расою, своєю мовою, своєю культурою, своїми звичаями, своїми соціальними ідеями та яка в історії мала довге політичне життя цілком відмінне від московського».

В газеті «Фелькішер Беобахтер», в числі від 12 листопада знову надрукована редакційна стаття, присвячена Україні, в якій говориться:

«До міжнародніх питань, які не знайшли по великій війні жадного дійсного вирішення належить справа України та цілого українського народу».

«Саме, при сучасному міжнародньому становищі особливо виразно виступають історичні, господарські і політичні основи, які усправедливлюють самостійність українського державного існування».

«Селянські повстання на Україні не припиняються. Вони свідчать про те, що національний дух українців не зломаний та що вони вперто прямують до своєї мети — до скинення з себе московського ярма».

Переходячи до політичних та господарських моментів, газета («Фелькішер Беобахтер») пише:

«З погляду міжнародніх відносин, своєчасне визволення України з під панування московського Комінтерну мало-б поважний вплив і на загальне політичне та господарче становище Європи, а разом з тим не тільки полекшило-б непримириму боротьбу з комуністичною ордою та з світовою пошестю, але й спричинилося-б до поборення якого господарчого застою на європейських ринках, причини якого у значній мірі походять від большевицького хаосу на Сході».

* * *

Актуалізація української справи на міжнародньому терені, скерувала нас до бувшого дипломатичного Представника Української Народньої Республіки в Румунії п. професора К. Мацієвича, просячи у нього уділити нам інтерв'ю, яке ми й подаємо нище:

— Перш за все — сказав нам п. проф. К. Мацієвич — вважаю за свій приємний обов'язок висловити велику й щирю подяку шановній дирекції такого авторитетного для румунської суспільної opinii органу, яким єсть «Курентуль», за її увагу до наших українських національних змагань і до нашого національного руху.

Україна та український нарід, як це вияснено так досконало у відомій науковій розвідці п. професора І. Ністора *), мали постійні і то, по більшій частині, приязні стосунки з Румунією та румунським народом і матимуть їх у майбутньому, як сусіди та як країни, що мають у своїй соціальній і національній культурі

*) Інститут історії й мови Університету Короля Карла II-го в Чернівцях видав у 1934-му році поважну працю професора І. Ністора: «Українська проблема у світлі історії» («Problema Ucraineana în lumina istoriei») п. професор І. Ністор був міністром праці.

багато спільних рис та інтересів. Отже взаємне й систематичне ознайомлення з ними є надзвичайно корисним і бажаним для обох сторін, навіть тепер, коли румунський нарід уже досягнув повної своєї державної консолідації, а український знаходиться ще в добі боротьби за свою національну державність.

Ще більше значіння матиме це у майбутньому, коли замість мітичної та ілюзорної УССР повстане на всьому українському побережжю Чорного моря самостійна Українська Держава. А що вона повстане, то, при сучасних умовах відродження й удержавлення значно менших народів, не може бути найменшого сумніву. Це є питання тільки часу.

Тому-то моя відповідь на перше поставлене мені питання: «Яка мета українського національного руху» проста і категорична: відродження української незалежної Держави. Ця вища мета об'єднує всіх українців самих різних напрямків, незалежно від їх політичних та соціальних поглядів та місця походження.

Маю всі підстави твердити, що наколи-б перевести плебісцит в УССР, при додержанню тих гарантій, які мали місце в Саарській окрузі, то вся Україна висловила-б за відділення її від СССР і повернення до Української Народньої Республіки з часів 1919-1920 р.

Само собою зрозуміло, що в українському визвольному рухові, як і в інших народів, є де-кілька різних течій і напрямків, але всі вони об'єднуються навколо зазначеної спільної мети.

Далеко тяжче мені вам коротко відповісти на друге питання «про сучасний стан національного руху».

І то тому, що український національний рух не є тільки справою внутрішньої боротьби в межах СССР, а має тако-ж елементи міжнародного характеру. Ми добре розуміємо, що лише при умовах сприятливого відношення міродайних міжнародних чинників українські змагання можуть бути успішно зреалізовані. Тому-то у своїй чинності за визволення України ми звертаємо увагу не тільки на зміцнення наших власних сил, але й на здобуття симпатій до нашої справи серед інших народів.

Про те як зростає наш рух на Україні, можете судити хоча-б по фактах самогубства Голови Уряду УССР та міністра внутрішніх справ, бо й вони стали небезпечними що до їх «сепаратистичних симпатій».

Цей рух на Україні розвивається в повному ідейному контакті з національними силами української еміграції, в якій центральне місце належить Державному Центрові УНР на чолі з його Головою А. Лівницьким, що заступив Симона Петлюру, забитого в 1926-му році більшовиками.

Утворення Англійсько-Українського Комітету в Лондоні свідчить, що й на міжнародному терені українська справа стає об'єктом особливої уваги та зростаючого інтересу.

Разом з тим, на підставі тих подій, що весь час відбуваються в ССРСР та які відомі цілому світові, видно, що, не дивлячись на всі зусилля, скеровані протягом двадцяти років на консолідацію ССРСР, він залишився штучним утвором пригноблення інших народів і не може вважатися здоровою державною організацією здібною до нормального розвитку. В той чи інший момент він розпадається так само, як це було з царською Росією.

Не врятувала її від цього розпаду трьохстолітня традиція монархії, тим менше шансів має на це двадцятилітня традиція комунізму, а особливо коли прийняти під увагу, що й сама комуністична партія цілковито розклатася. Тому-то найбільш ймовірний спосіб відродження Української Держави, на мою думку, єсть зв'язаний з розпадом ССРСР.

В наслідок внутрішнього революційного руху та зросту центробіжних сил визвольних змагань поневолених народів, розпад ССРСР єсть неминучий. На його місці повстануть нові народи і Європа зітхне вільніше.

Нарешті відповідь на третє питання: «Чи український національний рух є пов'язаний зі загальною боротьбою комунізму в Росії», почасти вже впливає з того, що мною було вже сказано.

Український рух не тільки є пов'язаний зі загальною боротьбою проти комунізму, але він в де-якій мірі її очолює.

Український нарід, у переважачій своїй більшості єсть народом земельних власників. Він найбільш гостро зустрів спробу завести на Україні комуністичний лад і боротьби своєї з цим ладом не припинив і зараз.

Під час військового комунізму і під час колективізації самі жорстокі й криваві події відбулися на Україні.

Так само Україна була тою країною, яка дала найбільшу частину мучеників Біломорського каналу, виселенців до Соловків, до Сибіру й т. ин.

З другого боку, дякуючи саме боротьбі українського народу, робилися де-які полекші для селянського життя в цілому ССРСР.

Для об'єднання боротьби народів поневолених ССРСР, на еміграції утворено спеціально організацію, до якої входять представники цих народів та яка називається: «Прометей».

Ця організація видає журнал французькою мовою, який так само називається «Прометей» та який дає ідейний провід цій боротьбі».

Передплачуючи «ТРИЗУБ», ви збільшуєте його видавничий фонд і полегшуєте його працю над пропагандою Української Ідеї українських визвольних змагань, яку в тяжких матеріяльних умовах провадить він від 1925 року.

Наводячи текст статті вважаємо доцільним додати до неї кілька коротких зауважень, а саме:

1. Зі вступу, який зробив автор інтерв'ю з п. професором К. Мацієвичем видно, що й румунська преса починає уважно слідкувати за українською проблемою, що є проблемою міжнародного характеру.

2. З цитат, які навела редакція «Курентула» зі закордонної преси, видно, що редакція цілком зорієнтувалася в тому, що боротьба українського народу за свою державну незалежність має не лише антибольшевицький, а взагалі (і в першу чергу) анти-московський характер.

3. На другий день після з'явлення наведеної нами статті-інтерв'ю, тутешній совітський полпред Островський був на діловому прийнятті у п. міністра закордонних справ Румунії Антонеску. На жаль, румунська преса не подала ні мети цієї візиту, ні теми чи тем, які були предметом розмов під час цього побачення.

Це останнє зауваження подаємо як збіг обставин, що не позбавлений певної цікавості.

(Українтаг).

Н О В І Ш Л Я Х И НАЦІОНАЛЬНО - СОЦІЯЛІСТИЧОЇ НАРОДНОЇ ОПІКИ

(Власна кореспонденція з Берліну) *)

В рамках вечорів уряджуваних Зовнішньополітичним Урядом НСНРП для чужинецької дипломатії та преси мав державний відпоручник в справі зимової помочи німецькому народу, головний керманіч уряду Еріх Гільгенфельдт, відчит на тему «народня опіка в національно-соціалітичній Німеччині, її сучасний стан та її цілі». На вечор цей було запрошено і Вашого співробітника, що вважає своїм приємним обов'язком поінформувати читачів «Тризуба» про повище зазначену ділянку діяльності національно-соціалістичної партії Німеччини, тим більше цікаву для нас, що українці, як й інші чужинці, що перебувають стало в Німеччині, користають з народної опіки нарівні з самим німецьким населенням.

*) З причини надміру пильного матеріалу не мала Редакція змоги видрукувати раніше цей цікавий допис, який зрештою все лишається актуальним з огляду на свою тему.

Значне число гостей, що з'явилися цього вечора на запрошення шефа Зовнішньополітичного Уряду НСНРП, державного керманіча Альфреда Розенберга, свідчить про величезне заінтересовання справою народньої опіки. Прийшли численні представники дипломатичного корпусу, чільні керманічі партії, держави і війська, заступники німецької і чужинецької преси і т. ин. Гостей вітав особисто державний керманіч Альфред Розенберг при вході до салі на терасі готелю Адльон.

Він-же виголосив коротку привітальну промову, в якій представив головного керманіча уряду Гільгенфельдта, як людину, що зорганізувала та могутнє розвинула для німецького народу одну з найбільших в світі акцій суспільної опіки. Після цього забрав слово самий прелегент і зробив дуже докладний відчит про акцію, яку він з таким великим успіхом провадить. Подаємо у витягах його головний зміст.

В 21 розділі програму Національно-Соціалістичної Німецької Робітничої Партії говориться: «Держава має дбати про народнє здоров'я заопікуючись матерю і дитиною». Кермуючись цєю засадою започаткував Фюрер помічну акцію «Мати і дитина» та державну обслугу материнства в рамках Німецької Жіночої Акції. Наслідком цих заходів національно-соціалістичної влади зменшилась смертність немовлят з 7,9 на 6,59 відс., чим було урятовано для німецького народу 140.000 дітей. Але ходить не лише про те, щоб вдержати їх при житті, а й охоронити від рахитіса, ослаблення нервової системи, каріаса зубів та інших недуг, якими буває обтяжена третина чоловіків і жінок і яким можна цілком добре запобігти. В цім напрямі працюють 194 школи для матерів та 1750 мандрівних учительок, навчаючи жіноцтво дбати про здоров'я родини, а особливо немовлят. В часі від 1935 до липня 1937 р. урядила Державна Обслуга Матерей 63.000 курсів, на яких було навчено 1.245.000 матерей дбати про здоров'я дітей. Справа опіки є переважно завданням німецької жінки, яке вона виконує свідомо свого обов'язку перед національною спільнотою та собою, виховувати тих, що цього потребують. В цій царині працюють тепер 14.000 оплачуваних фахових жіночих сил з-поміж національно-соціалістичного жіноцтва. До них належать між иншим сестри, опікунки, управительки діточих захоронків та провідниці молоді, управительки осель, господині осель та учительки Державної Обслуги Материнства. Оплачуваним фаховим силами допомагають постійно почесні співробітники національно-соціалістичних товариств, праця яких в часі від січня 1934 р. до жовтня 1937 р. була рівна 232,350.000 робочим дням, себ-то вона вистарчила б, щоб вибудовати 5.800 кл. автомобільного шляху. По цілій Німеччині уряджено 22.048 пунктів помочи та 1.887 порадень для вагітних жінок, породілей та матерів немовлят. Розподілено на 20 мільйонів марок дитячих возків, кошів та инших річей потрібних для немовлят. НСТ відсилають матерів до осель відпочинку, немовлят до захоронків на села, до діточих

осель. Уряджено спеціальну оселю для хоровитих дітей, де фахові учителі під проводом д-ра Гебгарда та Гогенліхена вправляють з ними спорт та руханку.

Велику вагу кладеться на добре відживлювання дітей. Протягом 1936-37 рр. було видано 49,478.837 діточих обідів. На виживлення дітей було постачено в роках 1933-34 11.000 подвійних сотнарів морської риби, а протягом останньої зимової помочи 93.000 под. сот.

Національну-соціалістичну опіку було спрямовано туди, де вона була найбільш потрібна, отже головним чином до Східної Баварії, Рену і Шлеску. Було уряджено 2246 нових національ-соціалістичних стацій сестер, до яких заголосилося 1.275.330 осіб, було переведено 7.200.907 відвідин вдома, разом було дано опіку 2.407.148 особам. Далі було звернено особливу увагу на опіку над дітьми дошкільного віку, бо у віці від 2 до 6 років набуває дитина школи, які обтяжують людину протягом цілого її життя. В повище зазначених краях та по цілій Німеччині було спрямовано діяльність сестер на те, щоб витворювати у дітей передумови майбутнього здорового населення. В старій Німеччині було лише 8300 дитячих захоронків, в жовтні 1937 р. число їх сягло 16.000. Нарешті треба зазначити, що національно-соціалістична народня опіка над туберкульозними вирівнює те, чого ще бракує суспільним забезпеченням. Коли в 1935 р. було уділено поміч 1.500 особам хорим на туберкульозу, то в жовтні 1937 це число сягло 14.000.

Нові шляхи національно-соціалістичної опіки спрямовано не на поодиноких осіб, а на завдання та працю поколінь. Кожде покоління буде жити в доконаних ним творах. Нація не обмежена життям в 30, 40 чи 60 років, але коли вона здорова, живе вічно, відмоложуючись невинно в нових поколіннях. І на вічність нації обчислено завдання національно-соціалістичної народньої опіки...

Ясні і живі висновки державного відпоручника в справі Зимової Помочи в супроводі світляних образів, що унагляднювали відвічальну працю національно-соціалістичних товариств, та досконалі статистичні зіставлення та порівняння викликали палкі оплески присутніх.

Народня опіка, а зокрема Зимова Поміч, що викликають подив в цілій Європі, доводять, що може виконати могутня національна держава, та завдають тяжкий удар московській пропаганді проти «фашистівських» держав.

К. П-о

Берлін, початок грудня 1937.

Передплачуючи «Тризуб», ви допомагаєте йому в його праці над пропагандою української ідеї і українських визвольних змагань, яку в тяжких матеріяльних умовах проводить він від 1925-го року.

І V - и й Д Е Л Е Г А Т С Ь К И Й з'їзд У К Р А І Н С Ь К О І Е М І Г Р А Ц І І У П О Л Ь Щ І *)

3. Надіслані привітання **).

Четвертий делегатський з'їзд одержав багато телеграфічних і листовних привітань, як з Польщі, так і з інших країн. Ці привітання не лише свідчили про те, що в ці святочні дні з'їзда був центром загальної уваги, але й носили вони декларативний характер, закликали українську еміграцію до активної праці, були висловом глибокого патріотизму, відданою Урядові УНР і тим державним прапорам, з якими вийшли ми на еміграцію.

На де-яких з цих привітань, які розпочато було телеграфічним привітанням Голови Ради Міністрів УНР В. Прокоповича, тут зупиняємося.

«Хай же думки святої пам'яті Вождя нашого про необхідність племіння бойового духа серед української еміграції будуть провідними і тут, на з'їзді. Час визволення і час помсти ворогам нашим наближається. І коли він надійде, будьмо ж усі готові сприйняти нові події в тій карності і в тій вірності своєму народові і Вождеві Андрієві Лівіцькому, в якій ми витривали тяжкі часи еміграційного лихоліття», — писала редакція «М и».

«Ідея, за яку билося на широкі ланах України від Крут до Базару Українське військо, була є і буде тією об'єднуючою силою, що за всяких обставин і в розсіянні по всьому світу зв'яже нас невидимими нитками з нашою Українською Землею в одне ціле, ім'я якому Батьківщина». Ця «наша ідея, освячена кров'ю кращих синів України та національного вождя Симона Петлюри, живе й неперемінно діє. Вона кристалізує і фіксує український національний світогляд, підготовляє Український Народ до нового національного зриву. Момент цього зриву наближається. Тому об'єднані спільною ідеєю та любов'ю до нашої Батьківщини, будьмо готові стати в дисципліновані лави борців за неї»... писав Союз бувших Українських Старшин на Чехах.

«Українські воєнні інваліди є вірні ідеалам Державности Української Народньої Республіки й уважають, що справа нашої визвольної боротьби вимагає ще більшого об'єднання під прапорами Уряду УНР, бо в цьому об'єднанні є запорука нашої перемоги над ворогом», — писала Спілка Українських Воєнних Інвалідів Армії УНР.

«Не забуваймо, що ще грає хуртовина, багато бурь зазнала Україна та не схилалася... і не схилиться їй»... писало Українське Культурно-Просвітнє Товариство «Українська Громада» в Болгарії.

В ці святочні дні українська еміграція дістала благословенство від єпископа Луцького Полікарпа: «Вітаю всіх учасників з'їзду Української Еміграції у Польщі. Молю Милосердного Бога, щоби він дав сили та терпіння для перенесення тягару еміграційного життя і для майбутньої праці на Батьківщині, яку еміграція виборотиме тільки тоді, коли кожний буде не тільки завжди пам'ятати, але й мати в серці своєму об'єднуюче всіх українців гасло: Україна по-над все».

*) Першу частину справоздання про з'їзд уміщено в «Тризубі» ч. 44 за 1937 р.

**) Підкреслення в тексті наше. І. Л.

«Нехай Господь Милосердний зішле своє благословенство на учасників з'їзду на користь Рідної Церкви Православної, а Україні на славу», — писав отець Павло Пашчевський, Протопресвітер Військ Армії і Флоти УНР.

Українська Парламентарна Репрезентація Волині в цей день «засиляла Українській Політичній Еміграції свої найщиріші привітання і користалася з нагоди висловити їй глибоку пошану, як почесним борцям, що віддали найкращі свої сили для здійснення святої ідеї незалежності Батьківщини».

Волинське Українське Об'єднання ВУО писало «Українській Політичній Еміграції, що в наслідок боротьби за волю Українського народу опинилася за межами своєї Батьківщини, Головна Управа Волинського Українського Об'єднання складає свої найсердечніші привітання і бажає з'їздові повного успіху в його праці».

А окрім цього з'їзд в цей день вітали : Управління Української Станції в Каліші, Т-во б. Вояків Армії УНР в Каліші, Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції, Ген. Рада Союзу Українських Організацій у Франції, Господарча Рада при Генеральній Раді Союзу Українських Організацій у Франції, Батьківський Комітет Школи ім. Л. Українки у Варшаві, Союз Українок-Емігранток у Польщі, О. Калюжний — від Відділу УЦК в Ковалі, п. о. протоієрей Бучидзан, настоятель Української Православної Парафії у Франції, полк. К. Смовський та багато інших осіб та організацій.

4. Доклади центральних органів УЦК.

Доклади центральних органів Українського Центрального Комітету в Польщі, які стали на порядок денний після оголошення надісланих привітань було розпочато справозданням організаційної секції Головної Управи УЦК, яке зложив член Управи інж. С. Білодуб.

На протязі останніх десяти років організаційна структура УЦК вже усталізувалася і остатнє трьохліття внесло тут лише незначні зміни. На день з'їзду Т-во УЦК налічувало в своєму складі: 41 відділ, 18 осередків, репрезентованих Уповноваженими УЦК, 1 з осередків «кореспонденційних», які не посідали статутowo передбаченої організації, але маючи певну кількість українських емігрантів, тримали кореспонденційний зв'язок з Головною Управою УЦК.

В своєму докладі інж. С. Білодуб докладно торкнувся й головних ділянок праці організаційної секції, а в тому: питання болючого безробіття мінуволорічних «непорозумінь» в станиці, реорганізації української еміграції в рямцях вимог нового статуту УЦК, який приналежність до дії с н и х членів УЦК узалежнює від регулярного плачення членських внесків, «живого зв'язку» з еміграційними осередками і т. д.

Справоздання з праці гуманітарної секції Головної Управи УЦК зложив ген. О. Загородський. В ньому сконстатував він значне погіршення матеріального стану української еміграції, що в свою чергу викликало потребу несення гуманітарної допомоги в більш широких розмірах. Не лише економічна криза сприяла поширенню безробіття в рядах української еміграції, але й той факт, що еміграція старіє. Часи йдуть і що раз то більша кількість емігрантів входить в той вік, коли потрібне вона суспільної допомоги, яка не здатна до праці.

В минулій каденції гуманітарна секція Головної Управи УЦК видала ріжних допомог в 2.208 випадках на загальну суму 29.922 зол., а в тому: на лікування в 268 випадках на суму 2.460 зол., на харчування в 776 випадках на суму 3.649 зол. на виїзд для підшукування праці в 100 випадках 1.003 зол. і т. д.

В справоздавчому періоді часу Українська Станиця в Каліші вже переслала повнити свої функції, «останньої дошки рятунку» в приміщенню безробітної, або не здатної до праці української еміграції. Нових мешканців Станиця вже не приймає, і в зв'язку з цим некуцою потребою стає будова «Дому ветеранів української визвольної боротьби», а до часу його збудовання організація тимчасового притулку під Варшавою.

Тако-ж ген. О. Загородський зложив справоздання з праці інвалідної секції і секретаріату Головної Управи УЦК. Про інтенсивність праці цього останнього найбільше свідчить оборот кореспонденції: прийшло 7.820, вийшло 8.955 ріжного роду паперів.

Докладне справоздання з праці культурно-освітньої секції зложив д-р П. Шкурат торкаючися в ньому тако-ж і сучасного стану шкільництва в поодиноких еміграційних осередках та його потреб.

Діяльність Головної Управи УЦК докладно відбивали в собі і «сухі», але в той час і багатомовні цифри фінансового справоздання, яке зложив полк. М. Садовський. Представлений Головною Управою УЦК біляне замикається сумою в 75.813 зол. Стан підприємств Головної Управи УЦК знайшов вичерпуюче освітлення в докладах: інж. С. Білодуба — масток в Кривиці і ген. О. Загородського — яринно-овочевий город в Каліші. Голова Головної Управи УЦК М. Ковальський дав загальний огляд стану правної і матеріальної опіки над українською еміграцією у Польщі, а тако-ж її життя, потреб і праці на протязі минулого трьохліття. Сотн. П. Денисенко доповнив цей останній доклад цифровими даними про працю правничої секції Головної Управи УЦК, з яких видно, що в минулому секція примістила до праці 159 осіб, видала різних посвідок 999, перевела різних листувань — 1.131, — відбула різних усних інтервенцій 1.074 і прийняла 2.586 інтересантів.

Після докладу Керовника Української Станиці в Каліші полк. Литвиненка по її сучасний стан, а тако-ж докладів — Головної Ревізійної Комісії, які зложив сотн. Мар'ященко і Громадського Суду, який представив ген. В. Змієнко, на порядок денний з'їзду стало справоздання про діяльність Ради УЦК. Голос забрав ген. С. Сальський і свому докладі не лише дав огляд діяльності цього органу громадської контролі, яким є Рада УЦК, але й висловив свої загальні спостереження над життям української еміграції в Польщі.

«Чим далі, — говорив ген. В. Сальський, — то все більше й більше безробіття і нужда дошкуляють стають для загалу еміграції. На цьому тлі ворожа рука знаходить все більше і більше сприятливого ґрунту для розкладової праці. Коли з одного боку помічаємо в окремих осередках позитивні явища, піднесення громадської самодіяльності, зміцнення дисципліни, то з другого боку приходиться констатувати ослаблення організаційного життя, пасивність та очікування допомоги згори, збайдужіння та відхід багатьох від організованого життя української політичної еміграції з цілком протилежних причин: поводитьсь їм або дуже добре, або дуже зле.

По за всяким сумнівом, що майбутня Головна Управа мусить надалі вперто продовжувати заходи теперішньої Управи як перед зовнішніми чинниками, так і внутрішнь-організаційні для поліпшення становища еміграції.

Внутрішнь-організаційне заходи Управи дадуть відповідні наслідки лише тоді, коли низу вона матиме допомогу в самодіяльності відділів на всіх ділянках життя.

Жадання Головної Управи знайдуть увагу і послух у зовнішніх чинників лише тоді, коли вони будуть роблені в імені суцільної, міцно згуртованої активної політичної еміграції, що яскраво репрезентує свою національно-державницьку ідеологію, що уявляє з себе певну політичну вартість, хоч би потенціальну.

Отже, чим більше насовуються матеріальні злидні, тим більше серця «горі», тим більше впертости, тим більше енергії до зміцнення духових вартостей моральних і національно-політичних.

Тільки примат, першенство понад усім вартостей духових приведе само по собі до поліпшення матеріального. Загибеллю було б для нашої еміграції, коли б вона пішла в керунок відворотньому...

Н е р е д п л а ч у й т е « Т р и з у б »

5. Доклади з місць.

Доклади з місць, які виголошували представники поодиноких еміграційних осередків, всебічно освітили життя української еміграції у Польщі. І не лише саме життя з його вимогами й потребами, з його наслідками праці «в міру сил і можливостей», але й настрої, почування, дух української еміграції на місцях, думки, які вириваються лише в урочистих хвилях, коли робиться підсумок минулого — зробленого, пережитого й передуманого...

Доклади з місць містили в собі багато моментів, які вже зафіксовані на сторінках нашої еміграційної преси, але й багато сторонньому обсерваторові перебігу з'їзду довелося почути в них нового. Багато спільних думок і образів пробивалося в промовах поодиноких представників периферії, але й багато було в них своєрідного й характерного лише для тих чи інших осередків.

По-за спільними потребами, які висовує економічна криза, охорона ринку праці і т. п. спільною в промовах учасників з'їзду була і відданість прапорам УНР та віра в остаточну перемогу цих прапорів.

В докладах з місць промовляли делегати наступних осередків:

В а р ш а в а (дел. Б. Лихошва). Життя Варшави проходить на наших очах. Більші українські урочистості організує переважно Головна Управа УЦК. Значча кількість різних українських організацій централізує наоколо себе культурно-освітні, наукові і громадське життя, залишаючи місцевому Відділові УЦК переважно гуманітарну діяльність серед своїх членів. Відділ УЦК у Варшаві замикає свій бюджет сумою 2000 зол. На з'їзд висунув широку низку постулатів і побажань.

П л о т и ч н о (дел. О. Федорівич). Життя проходить нормально і досить інтенсивно. Осередок систематично обходить всі національні свята і роковини, посідає бібліотеку, що налічує 420 томів, радіо, дитячий садок. В 1937 році розпочав будову власної «Хати Козака». «Працюємо... — говорив представник Плотичного на з'їзді. — Стараємось міцно тримати прапори УНР, з якими вийшли на еміграцію».

Б і л о в і ж ж а (дел. Г. Митроненко). Життя осередку особливо інтенсифікується починаючи від III-го делегатського з'їзду. Взірцево провадиться праця в дитячому садку, даючи досить спостережливі наслідки у вихованні дітей. Бажання мати власний будинок не було зреалізоване, завдяки браку допомоги з-зовні. В осередку перебуває до 12 емігрантів останніх років, які вже «напевно не заблудять і будуть до загины боронити свою Батьківщину».

Б і л о с т о к (дел. С. Момот). Відділ існує біля 10 років, систематично уряджує академії і збірки своїх членів, присвячені нашим історичним подіям. Своє інтенсивне життя в значній мірі завдячує б. вихованцям Української Господарської Академії в Подєбрадах. Відділ щедрою жертвеністю реагує на всі підписні листи на наші національні й еміграційні потреби. Відвідування свят і вистав масове, поступлення членських внесків акуратне, життя не знає незгоди, «опозиції ніколи не було, бо не було тут і «бувих людей».

Инж. С. Момот більшу частину свого доповіді присвятив потребі плекання релігійного культу, потребі заангажування на stále українського священника для задоволення в національному дусі релігійних потреб української еміграції в Польщі. На його думку, в своїх остаточних наслідках, це спричинилося б і до ще більшого загального об'єднання цілої української еміграції в Польщі.

І в а ц е в и ч і (дел. І. Лютий). Відділ УЦК в Івапєвичах належить до тих відділів, діяльність яких часто згадується на сторінках нашої преси. За десять літ свого існування дав він максимум громадської і куль-

турно-освітньої праці, віддавна посідає «Хату Козака», при ній Бібліотеку з 250 книжками, читальню, дитячий садок. Рік-річно святкує він всі наші національні свята, для дітей систематично організовує ялинки. Матеріальне і правне становище членів тяжке, але всі вони міцно сцementовані і вірні ідеї нашої визвольної боротьби.

Широкий доклад сотн. І. Лютото в своїй більшій частині був присвячений творчому чинові української еміграції, і тим явищем, що ослаблюють темпи нашого емігрантського життя. Серед цих останніх на перше місце висовується тяжке матеріальне і правне становище української еміграції.

Б е р е с т я н.-Б. (дел. П. Кароль). Життя осередку останніми часами значно оживилося. Відділ посідає «Хату Козака», при ній бібліотеку і дитячий садок, організовує свята й академії, традиційні розговіни для членів і ялинку для дітей. Матеріальне становище тяжке, ідейність висока.

Р і в н е (дел. Ст. Письменний). Перебуваючи серед українського оточення, Відділ не організовує самостійних національних свят, бере він одначе участь у тих академіях і святах, які організовують місцеві українські організації. Щотири місяці збираються члени Відділу на спільні зібрання для взаємних інформацій і підтримання організаційного зв'язку. В останньому часі помічається тут оживлення господарчо-організаційної праці, що може дати осередкові і власну економічну базу для діяльності культурно-освітньої і гуманітарної. «Ми свідомі своїх ідей і свого сучасного становища, — говорив делегат Рівного на з'їзді. — Ти, що мене висилали, просили заманіфестувати тут, що Рівенщина і Здолбунівщина залишаються вірними тим прапорам, з якими вийшли на еміграцію».

К а л і ш (дел. С. Скрипка). Відділ в Каліші — найбільший відділ УЦК, бо налічує в своєму складі 317 членів. Ця численність української еміграції в Каліші, яка при нормальних обставинах могла б сприяти всебічному розвитку культурно-громадського еміграційного життя, має свої негативні сторони — зменшує можливість zatrudнення емігрантів в переобтяженому еміграцією місті і його околицях. Це дається особливо в знаку у зв'язку з існуючими обмеженнями руху української еміграції. До того ж час робить своє — козацтво старіє, його працездатність падає. В доповіді підполк. С. Скрипки широке освітлення знайшло матеріальне й правне становище української еміграції у Польщі і минулорічні випадки в Українській Станції в Каліші.

Б а р а н о в и ч і (дел. Ю. Коваленко). В тяжких матеріальних обставинах провадить свою працю Відділ УЦК в Барановичах, уряджує свята, організовує панахиди, скликає збірки своїх членів і не жаліє грошей на наші еміграційні грошові збірки, беручи в них участь хоч і малими сумами, але масово.

Г а й н і в к а (дел. п. Різник). Громадське життя Гайнівської колонії стоїть на досить високому рівні. В культурно-освітній праці Відділу особливу увагу звертається на національне виховання дітей, для яких організовано дитячий садок, влаштовується ялинки і дитячі свята з декламаціями, дитячими п'єсами, концертами і т. д. Відділ сумлінно працює над збереженням козацтва, робить все, щоб не бути в боргу перед нацією, в житті керується гаслом «Україна по-над усе». Наказом делегатові на з'їзд було: «Коли наблизиться час боротьби — стати всім, як один, на заклик Уряду УНР».

Л ь в і в (дел. О. Кузьмінський). Українська еміграція в Галичині — добре зорганізована і високо тримає прапор УНР, в господарському житті самовистачальна.

Широкий доклад полк. О. Кузьмінського був присвячений співпраці і взаємовідношенням з іншими українськими організаціями на терені Львова і правному становищу української еміграції.

Перемишль (дел. п. Шкарупа). Перемишль — українська Мекка для емігрантських дітей і їх батьків, а нею став він завдячуючи існуванню Бурси ім. С. Петлюри. Члени відділу всі мають роботу, праця проходить в загальному еміграційному руслі. Цінності Відділу: 1) голова д-р П. Шкурат, 2) довір'я у свого галицького і польського громадянства, 3) «Бурса ім. С. Петлюри». Підполк. Шкарупа апелює до Головної Управи УЦК і цілої української еміграції і закликає до загальної праці над вихованням і освітою еміграційної молоді.

Ченстохова (дел. С. Шрамченко). Ченстохова — один із старих осередків української еміграції у Польщі, який характеризувало інтенсивне і бурхливе життя, — в останньому часі помітно маліє. Шукаючи праці українська еміграція переноситься в інші місця. Досить інтенсивне життя Відділу систематично нотується на сторінках «Тризуба» і «За Незалежність». В своєму житті Відділ стоїть на ґрунті економічної самовистачальности. Опікується Відділ і еміграційними могилами на місцевому кладовищі, де й проєктує збудувати пам'ятник. Започаткована гршчева збірка на цю ціль тішитися поведженням, що дає підстави надіятися, що проєкт в найближчому часі буде зреалізовано.

Луцьк (дел. Д. Білогуб). Відділ економічно самовистачальний, в половині — безробітний, співпрацює з місцевими українськими організаціями в улаштуванні національних свят, 23 травня с.р., в день іменини Вовждя, влаштував «Свято Хреста ім. С. Петлюри» і закликає українську еміграцію влаштовувати в цей день подібні свята. Багато еміграційних дітей вчать в місцевій українській гімназії, в якій існує і 2 стипендії: ім. С. Петлюри і ім. ген. Алмазова. На будову пам'ятника бл. пам. ген. Алмазову вже зібрано до 700 зол. Присутність у Луцьку на парафії п.-о. Пашевського щасливо розв'язує питання, зв'язані з шуканням можливостей для задоволення релігійних потреб в національному дусі. З місцевих культурних цінностей Відділ користує, але для них і працює. В житті і праці членам Відділу присвячують ідеї УНР, єднають прапори, з якими вийшли на еміграцію. Наказом делегатів на з'їзд було: — Просити уряд УНР, щоб і надалі не щадив сил і енергії в своїй невтомній праці над визволенням українського народу.

Хшанів (дел. П. Порвен). Хшанівський Відділ бореться за своє існування. Розпорошеність членів по значній території утруднює систематичну культурно-громадську працю. Та-ж розпорошеність членів стояла на перешкоді організації садка для дітей, яких у Відділі налічується до 30. Безробіття панує серед членів Відділу, і він потребує допомоги ззовні. Висилаючи делегата на з'їзд, Відділ просив переказати, що «стоїть і до останнього стоятиме на ґрунті УНР».

Познань (дел. І. Козак). Численний і рухливий Відділ в Познані тепер підупав, що належить завдячувати деструкційній праці, скерованій на організовані його ряди. Але «ми хочемо єдності, — говорив делегат цього осередку на з'їзді, — ми вірні старим традиціям і чекаємо на заклик нашого Уряду».

Олександрів-Куявський (дел. П. Меналюк). Цей осередок української еміграції, колись тако-ж численний і рухливий, об'єднав сьогодні лише 35 українських емігрантів. Час од часу організовує він національні свята, на яких виступає емігрантський хор і на які з'їзжаються емігранти з ближчих і дальших околиць. В дитячому садку проводиться праця над вихованням емігрантських дітей, яких у відділі є 65. Під опікою Відділу перебуває місцевий цвинтарь «Козацька Могила», що залишалася тут, яко мовчазний і сумний пам'ятник колишнього перебування нашого за дротами табору інтернованих.

Т о р у н ь (дел. П. Труба). Відділ належить до добре зорганізованих, святкує всі національно-державні свята, на яких виступає емігрантський хор, провадить дитячий садок, вписує себе там, де вимагається не лише чину, але й жертвености. Часами відчуває він шкідницьку роботу «ні червоних, не білих, а своїх - же українців», але відповідає на неї мужністю, притомністю духа і своєю ідейністю.

І н о в р о з л а в (дел. П. Клічковський). Пройшовши через організаційну кризу і закривавивши на всіх відтинках своє життя в останньому часі, міцним і бадьорим представився цей осередок на IV-му делегатському з'їзді, де вже міг похвалитися значними активами своєї праці. «Не просимо у вас грошових допомог, а просимо єдності, праці і вірности прапорам УНР» — це один з наказів представникові на з'їзд цього досить численного осередку, що складається майже виключно з самих козаків.

Промовою п. Клічковського закінчилися доклади з місць, в яких, на жаль, далеко не всі делегати забрали голос.

Потреби і бажання української еміграції у Польщі, які висловлювалися представниками поодиноких еміграційних осередків, знайшли своє освітлення в ухвалах і побажаннях з'їзду.

6. У х в а л и і п о б а ж а н н я з'їзду.

Більша частина з'їзду вже по-за нами. Минули справоздання центральних органів УЦК і досить річеві дискусії над ними, минули доклади з'їзду, які освітили життя периферії і виявили її думки та бажання. На порядку денному з'їзду стоять ще одначе два досить важні пункти ухвали з'їзду і вибори центральних органів УЦК. Перший має підвести підсумок всім тим побажанням, які склали поодинокі учасники з'їзду і які периферія креслила їм в своїх «наказах на з'їзд», Другий має зупинитися над тим, кому IV делегатський з'їзд повірить керування життям української еміграції у Польщі на майбутнє трьохліття. Перший має поставити головні пункти в руслі, по якому піде життя української еміграції у Польщі, другий — вказати на тих людей, які еміграційне життя цим руслом поведуть.

Не легкою річчю є з'їздам креслити ці «провідні пункти» для нашого еміграційного життя і праці. Навіть в найбільш економічно і фінансово усталізованих державах при ухвалюванні бюджетів сьогодня звертається особливу увагу, на міну, яка панує на обличчі... міністрів скарбу. Щож говорити про нашу еміграцію? Найбільш продумані, найдальш далекосяглі в увзглядненню еміграційних потреб і можливостей їх реалізації, «плани діяльності на майбутнє» — можуть виявитися нереальними, бо залежать вони від найрізкіших обставин, переважно від нас незалежних.

Чи треба прикладів? Чергова атака «темних постатів» на наші еміграційні лави (ми є в стані війни) і увага еміграційного суспільства відвертається від справ організаційно-громадських, сили у всіх емігрантських осередках мобілізуються на боротьбу з «опозицією». Нове загострення економічної кризи в державах, в яких ми перебуваємо, або нові зарядження в боротьбі з нею і українська еміграція відчуває це одразу в своєму житті, відчувають це одразу всі ті організації, які базують свою діяльність на регулярному поступленню членських внесків і на широкій жертвенності нашого еміграційного загалу.

Цим належить пояснити ту обережність в своїх вимогах до майбутньої Головної Управи УЦК і з окрема до її скарбниці, яку виявив і IV делегатський з'їзд української еміграції в Польщі.

В директивах для діяльності господарчо-фінансової секції на чолове місце висувається ухвала заснувати позичково-ощадну касу української еміграції в Польщі. В діяльності секції гуманітарної ухвалено між иншим звернути увагу на поширення допомогової акції українській еміграції не лише в грошовій формі, але й

допомоги одягом, білизною, взуттям і т. д. Для діяльності секції правничої ухвалено цілу низку внесків, що мають на цілі поліпшення правового положення української еміграції у Польщі. Ухвали і в в ал і д с ь к о ї к о м і с і ї мають на цілі, головним чином, полегшення матеріального стану тих українських воєнних інвалідів, які до цього часу не користають з тих чи інших інвалідських допомог. Ухвали організаційної і культурно-освітньої комісії охоплюють досить широкій обсяг.

В резолюціях, які торкаються діяльності організаційної секції належить підкреслити наступні найголовніші ухвали:

«Відвідини членами Головної Управи УЦК еміграційних осередків в цілях нав'язання стислішого контакту і кращого організування життя на місцях були дуже корисні в минулій каденції, тому з'їзд доручає майбутній Головній Управі стосувати такі відвідини в можливо найширших розмірах».

«Визначаючи виховування молоді за справу найповажнішу в нашому житті, доручити майбутній Головній Управі уважати опіку на Бурсою ім. С. Петлюри в Перемишлі за найпильнішу з усіх гуманітарних і допомогових акцій».

Започаткувати і перевести в життя акцію до зібрання і здобуття зо всіх можливих джерел фондів на будову захоронки для дівчат і дому для ветеранів».

Доручити Головній Управі підшукати п.-отця українця для задоволення релігійних потреб еміграції в душі наших національних змагань».

«В обличчю подій, які наближаються, хай гаслом праці „ майбутній Головній Управі буде: все для внутрішнього скріплення організаційного життя еміграції».

А по-за тим багато й інших моментів, які висовує сучасна еміграційна дійсність, знайшли своє відбиття в резолюціях, що торкаються діяльності організаційної секції Головної Управи УЦК. Згадаємо лише де-які з них а саме:

Щоби допомоги українським емігрантам, які звертаються безпосередньо до Головної Управи УЦК уділювалися лише в порозумінню з Відділами УЦК на місцях;

щоби була вироблена правна форма для забезпечення переходу майна померлих емігрантів, які не мають родин на власність еміграційних осередків, або на інші загально-еміграційні цілі,

щоби оформлені були так зв. «*tytuły własności*» на нерухомості, які повстали або повставатимуть при Головній Управі УЦК або при окремих еміграційних осередках;

щоби майно і архиви осередків, які ліквідуються передавалися до Головної Управи УЦК, або згідно з її зарядженням до сусідніх еміграційних осередків,

щоби приписи статуту, про своєчасне вплачування членських внесків виконувалися невідмінно,

щоби Головна Управа УЦК завжди і своєчасно повідомляла всі еміграційні осередки на місцях про всі нові закони і розпорядження центральних влад, які торкатимуться української еміграції і т. д.

В широких і вичерпуючих ухвалах комісії культурно-освітньої на чолі місце висовується еміграційний доріст і задоволення його всебічних потреб. З особливим підкресленням звернув увагу з'їзд і на необхідність збільшення членів Т-ва «Українська Школа на еміграції».

Приєднуйте «ТРИЗУБОВІ» нових передплатників!... Подавайте адреси Ваших знайомих, які могли би передплатувати «Тризуб».

«Вжити як найрішучіх заходів, — говорять резолюції з'їзду — що до збільшення Т-ва «Українська Школа на еміграції, а саме а. звернутися до всієї еміграції у Польщі з закликом до вступу в члени Т-ва за посередництвом відділів УЦК; б. поставити за умову, що батьки дітей, що учащують до українських шкіл, обов'язково мусять належати до Т-ва «Українська Школа на Еміграції», в. Т-во «Українська Школа на Еміграції» повинна як найширше розвинути свою пропагандову діяльність та улаштувати за допомогою Головної Управи УЦК збірку пожертв на збільшення його фонду, г. фонд свій має вжити цілковито на допомогу для сиріт, що приміщені в бурсі ім. С. Петлюри і в українських школах».

Крім Школи ім. С. Петлюри в Українській Станиці в Каліші, IV делегатський з'їзд звернув належну увагу і на потреби дитячих садків на периферії, які знайшли свій вираз в наступних ухвалах з'їзду:

«а. подбати про підтримування існуючих по Відділах УЦК дитячих садків та виробити для праці в них один усталений програм і забезпечити їх необхідними підручниками, б. подбати про заложення дитячих садків в тих відділах УЦК, де їх ще немає, в. створити при УЦК і його Відділах фонд виховання дитини, г. звернути увагу на те, що діти українських емігрантів перебувають в незадовольняючих умовах мешкальних, а не раз і кліматичних, то подбати про створення сталого літнього табору для емігрантських дітей; г. в разі неможливості приміщення всіх дітей в цьому таборі, звернутися до Відділів УЦК на Волині і в Галичині, аби вони вжили заходів на місці про приміщення у себе цих дітей».

Бурса ім. С. Петлюри у Перемишлі згадується в таких ухвалах з'їзду:

«Культурно-освітня секція Головної Управи УЦК нав'яже ближчі зносини з управами Відділів УЦК в справі надсилання посильних пожертв в грошах і в натурі до Бурси ім. С. Петлюри в Перемишлі без огляду на те чи діти цього Відділу є в Бурсі чи не має».

З огляду на те, що перед дітьми, що перебувають в Бурсі ім. С. Петлюри в Перемишлі, стоїть завдання дістатися до середніх ремісничих шкіл, — подбати про заложення принаймні столярської майстерні при Бурсі та вистаратися про відповідний фонд на цю ціль».

«Головна Управа УЦК мусить утримувати з діточих фондів певну кількість дітей з Бурси ім. С. Петлюри та регулярно що-місяця висилати можливу суму на цю ціль».

Серед інших резолюцій IV делегатського з'їзду в справах культурно-освітніх звертають на себе увагу ухвали, які доручають Головній Управі УЦК виасигнувати що-місяця 30 зол. на закуп дитячої літератури для еміграційних осередків на периферії, які доручають їй оперти організацію академії і національних свят у Варшаві на добровільних грошових датках; утримувати й далі хор ім. М. Лисенка і т. д.

В уділюванні матеріальної підтримки Відділам УЦК з фонду дитячого, ухвалено мати на увазі в першу чергу ті Відділи, в яких існують дитячі садки і де праця дитячих садків є найбільше інтенсивною. Там, де дитячих садків немає, допомагати лише в міру можливостей, маючи на увазі влаштування національних свят.

«Маючи на увазі що серед української еміграції є багато людей з високою освітою та здібних володіти пером, — IV делегатський з'їзд ухвалив, — вжити заходів що-до притягнення їх до співпраці в Бюлетені Головної Управи УЦК «За Незалежність», аби в цей спосіб його піднести і поширити та видавати принаймні два рази на місяць, як крайнє необхідного і маючого велике значіння для духового зв'язку з периферією».

В постановках культурно-освітньої комісії не забуто тако-ж і найбільше здібних емігрантських дітей, яким ухвалено допомогати в першу чергу і керувати їх до Бурси ім. С. Петлюри у Перемишлі. Тако-ж і ухвали цієї комісії доручають Головній Управі УЦК «вжити рішучих заходів у відшукуванні грошових засобів на будову бурси для дівчат, як крайнє, необхідно вже зараз і в разі можливості розпочати її будову вже в 1938 році».

7. Вибори органів УЦК.

Вибори центральних органів УЦК дали наступні наслідки:

До Головної Управи УЦК увійшли п. п. М. Ковальський, д-р П. Шкурат, ген. О. Загородський, полк. О. Вишнівський і інж. Я. Танцюра. Запасовими членами — полк. І. Нагнибіда і інж. Д. Білогуб.

До Головної Ревізійної Комісії — ген. В. Куш, сотн. Мар'яшенко і О. Золотницький. Запасовими членами — інж. Л. Панащенко, сотн. Г. Мирненко і п. Чирський.

До Громадського Суду — ген. В. Змієнко, д-р Л. Чикаленко, прок. Г. Лазаревський, сотн. В. Головня, інж. С. Момот, запасовими членами — п. С. Іванович і п. Винник — Старший.

До Ради УЦК — ген. В. Сальський, п. Іваницький, д-р А. Лунашевич, ген. В. Куш, полк. Литвиненко, пполк. О. Кузьмінський, інж. Д. Білогуб, ген. В. Змієнко, пполк. С. Скрипка, лейт. С. Шрамченко, д-р Л. Чикаленко, прок. Г. Лазаревський, п. С. Іванович, інж. Б. Гловінський, пполк. Шкарупа, сотн. Г. Мироненко, п. С. Письменний, інж. С. Момот, пані Г. Винник-Марченкова, п. О. Федорович. Запасовими членами — полк. Шраменко, сотн. В. Головин, п. В. Шевченко, ін. І. Блудимко, п. Ю. Коваленко, інж. П. Сікора, п. Гнойовий, сотн. І. Липовецький, п. І. Шевченко, п. Винник-Старший.

8. Загальні враження.

Кидаючи загальний погляд на перебіг IV делегатського з'їзду української еміграції у Польщі належить підкреслити передовсім його надзвичайно діловий характер, шанування часу, шанування кожної думки. Давалася зауважити тако-ж і належна підготовка до з'їзду, як в самій Головній Управі УЦК, так і з боку поодиноких делегатів з периферії. Читані сумлінно опрацьовані, доклади, що займали не раз по пів години часу, фігурували в значній кількості не лише в докладах з місць, але тако-ж і в дискусіях над справозданнями центральних органів УЦК. Цей факт, як тако-ж і те, що майже кожний делегат представив на з'їзді більш або менш широкі «накази на з'їзд», свідчать про те, що не лише самі висланники на з'їзд, але й еміграційні осередки з належною увагою віднеслися до з'їзду та на своїх загальних зборах належно продумали й продискутували головні і актуальні питання нашого еміграційного життя.

Економічна криза, хоч болюче і відбилася на емігрантському житті то однаке українська еміграція знаходить в собі сили, щоби не тільки не ослаблювати темпу своєї праці, а навіть збільшити його в значній частині осередків. В економічній кризі народилися гасла зміцнення економічної бази в життю української еміграції, які поволі, але систематично реалізує вона в своєму житті.

Українська еміграція напружує всі сили і мобілізує всі можливості щоби в закросній на широкий масштаб акції, опіки над досить численними еміграційним доростом досягнути максимальних наслідків. Цей емігрантський доріст, який вже починає вступати не лише до середніх, але й до вищих шкіл, почне вже незабаром впливати свої свіжі і творчі сили в наш еміграційний організм.

Передплачуйте «Тризуб»
український тижневик, заснований Симоном Петлюрою.

Центральні органи УЦК на з'їзді відсвіжено новими силами, що особливо помітно в Раді УЦК, до якої пройшла значна кількість активних представників периферії.

В «наказах на з'їзд», які ухвалювала периферія містилися зворушливі і високопатріотичні декларації вірності прапорам, з якими вийшли ми на еміграцію і відданості Урядові УНР, який периферія просить подвоїти зусилля в тій праці, яку невтомно провадить він во ім'я реалізації нашої провідної ідеї, — боротьба за незалежність України.

IV делстатський з'їзд показав нам українську еміграцію у Польщі міцною і здатною до виконання тих завдань, які поклала на неї Батьківщина.

І. А.

УКРАЇНЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В НІМЕЧЧИНІ

(Лист з Берліна)

У суботу 11 грудня відбулися в Берліні, у помешканні Народного Німецького Клубу, надзвичайні Загальні Збори УПП, що були присвячені засадничому питанню українського церковного життя взагалі, а саме справі ієрархічної підлеглості УПП.

Здавалося би, що в цьому питанні серед українців не може бути ріжних думок. Однак виявилось, що незначна групка прихильників Скоропадського стала на шлях підтримки московських зазіхань і висловилася за віддання православних українців у Німеччині під владу берлінського архієпископа Тихона, який є залежним від російського еміграційного православного центру в Сремських Карловцях.

В зв'язку з цим архієпископ Тихон висвятив перед кількома місяцями в священники одного стипендіята Українського Наукового Інституту в Берліні, аби йому доручити керування УПП. Рівночасно москалі повели широку акцію тако-ж серед міродайних німецьких чинників, що привело до запитів дотичного міністерства, чи УПП годиться підпорядкуватися російській церкві та визнати призначеного нею духовного провідника.

Для відповіді на ці запити й скликано Церковною Радою Збори УПП 11 грудня. Ці Збори випали незвичайно вчисто. Головував посол О. Севрюк. На початку всі присутні піднеслися з місць для заслухання молитви, що її зачитав Г. Лисицький.

У вступному слові Голова Зборів зазначив, що в українській історії церковне життя було найтісніше зв'язане з розвитком української державності, а тому й тепер треба пам'ятати, що кожне рішення УПП має велике значіння для цілого українського народу.

Голова ЦР полк. Г. Зеленівський зложив звіт з діяльності протягом останніх місяців і з'ясував усі моменти боротьби українців за власну церкву протягом цілого тисячеліття.

Після ще кількох декларативних промов (П. Кожевників, О. Севрюк, Ю. Артюшенко, І. Драбатиї і П. Дмитренко) одностайно прийнято слідуючу постанову, що її запропонував Голова Зборів:

«Українська Православна Церква перейняла науку християнську, церковну ієрархію, службу Божу та Святі Таїнства від Церкви Царгородської».

«На протязі століть Українська Православна Церква, перша православна церква на Сході Європи, існувала яко незалежна автокефальна церква, удержувала вільні й безпосередні зносини з Церквою-Матір'ю Царгородською, помагала українському національно-державному будівництву та в свою чергу отримувала поміч від Української Держави».

«Лише в кінці XVII століття у процесі віроломної та насильної узурпації Московю українських національно-державних вольностей — наказом московського царя в 1686 році було підпорядковано автокефальну й вільну Українську Православну Церкву московському патріархові, а в 1721 році російському синодові.

«Підпорядкування Української Церкви-Матірі владі Московської Церкви — її Дочери, позбавлення Української Церкви її волі — не ухвалою Українського Синоду, а постановою московського царя — є актом не тільки антиканоничним, але й аморальним, і тому мусить бути визнаним недійсним.

Тому Українська Православна Церква навіть будучи на протязі більше 200 літ у фактичному підпорядкованні московському патріархові й синодові, що не може бути трактоване инакше, як насилля — не переставала бути, згідно з каноном і християнською моралю, автокефальною.

Законом Української Директорії з 1 січня 1919 року й ухвалою Всеукраїнської Церковної Православної Ради з 5 квітня 1920 року Українська Автокефальна Православна Церква відновила й фактично своє самостійне автокефальне існування.

«Українська Православна Парафія в Німеччині яко українська — декларує себе солідарною з одвічними традиціями Українського Народу, а тому не може бути нищою, як автокефальною.

«Одначе нові акти насильства Москви над Українською Автокефальною Православною Церквою на Україні унеможливають наразі каноничне єднання Української Православної Парафії в Німеччині з її Церквою-Матір'ю.

«Українська Православна Парафія в Німеччині, хоч і змушена шукати тимчасової гієрархічної опіки, з самозрозумілою й найбільшою рішучістю відкидає всяку думку про можливе керування нею російською дієцезією в Берліні.

«Російська Православна Церква в Німеччині гієрархічно залежить від російських православних центрів у Західній Європі (у Сремських Карловцях і Парижі), що стоять на засадах ворожих не тільки автокефалії Української Православної Церкви, але тако-ж й усім українським національно-державним змаганням.

«Усяке підпорядкування Української Православної Парафії в Німеччині російським еміграційним чинникам не тільки суперечило би самій істоті українського руху, але в умовах вільного церковного життя в Німеччині, що їх проголошено Міністром Церковних Справ, було би з українського погляду національно-державною зрадою».

Зрозумілим вислідом цієї врочистої ухвали Зборів УІІІ було одностайне відхилення — після доповіді Члена Церковної Ради, сотні. П. Дмитренка — кандидатури того священика, якого російський архиспископ спеціально висвятив, аби собі підпорядкувати Українську Православну Парафію в Німеччині.

Бурхливими оплесками всіх присутніх відповіли Збори УІІІ на заклик Голови краще згинуть, а не зрадити українських церковних і державних традицій. Збори закінчено вислуханням молитви за Україну.

Х.

Управа Товариства Вояків б. Армії УНР у Польщі подає до відома пп. членів Т-ва, що в dniu 9 січня 1938 р. у м. Каліші в Українській Станиці о год. 13 у першому терміні і о 14 год. у другому — відбудуться 10 чергові загальні збори Т-ва Вояків б. Армії УНР.

У п р а в а Т - в а .

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Вибори 12 грудня — надії на нову конституцію совітських чинників і що з тих надій вийшло. — Що сталося з новим прем'єром У С С Р ?

Пишемо ці рядки, коли за кордоном ще нема совітських газет, які подають відомості про те, як відбулись в С С С Р вибори, до найвищих державних установ згідно з новою конституцією, призначені на 12 грудня. Проте думємо ми, що тих матеріалів, які подала совітська преса про хід виборчої кампанії вже цілком вистачає для того, щоб дати оцінку, як її наслідків, так і значіння, яке принесуть створені нові державні установи в дальшому розвитку подій в С С С Р. Наслідки самих виборів, які без усякого сумніву забезпечать бажаний Сталінові склад верховних державних установ, нічого нового до цієї оцінки внести не зможуть. Вони дадуть лише нові деталі до загального образу, який і без того ясний. Не може підлягати, на нашу думку, жадному сумніву, що день 12 грудня, який мав оформити нові політичні відносини в С С С Р згідно з новою конституцією, є дтою, як найбільшого політичного провалу і компромітації Сталіна, подібних до яких він мабуть не зазнавав на протязі цілої своєї політичної кар'єри. Факту цього провалу і компромітацію не можуть заховати всі ті славословія і дифирамби, якими з нагоди виборів переповнені сторінки совітської преси.

Можемо тепер сказати з повною певністю, що ті політичні потягнення, які мав перевести Сталін, розпочавши гру з заведенням нової «демократичної» конституції, йому не вдалися і не виправдали себе на всі сто відсотків. Коли відновимо в свій пам'яті ті причини, які привели диктатуру до думки про розпочаття конституційної кампанії, їх можно буде звести до двох основних. Був це в першу чергу огляд на міжнародне становище. Думка про конституцію з'явилась в момент поширення і поглиблення совітофільських настроїв на Заході, коли успіхи ідеї народного фронту, на думку совітів, давали їм підстави до надії стати на чолі антифашистського блоку. Нова «демократична» конституція мала спричинитись до поширення совітських впливів на Заході. Сталін в своєму докладі про проєкт конституції С С С Р на 8 з'їзді совітів С С С Р в грудні 1936 року говорив: «міжнародне значіння нової конституції С С С Р навряд чи може бути переоціненим... Нова конституція С С С Р буде моральною помічю і реальною допомогою для всіх тих, хто провадить нині боротьбу проти фашистського варварства». А «Правда» перед роком (ч. 332 з 3. XII-1936), приймаючи свої мрії за дійсність, писала про «розгубленість німецького фашизму» перед фактом ухвали нової конституції, говорила, що конституція «акт обвинувачення проти фашизму пролунала в цілому світі з грізною силою». Другою причиною розпочаття конституційної кампанії були надії за її допомогою стабілізувати внутрішні відносини в С С С Р, поширити базу, на яку спирається диктатура і тим скріпити становище Сталіна. В докладі про проєкт конституції, який ми згадували вище, Сталін виразно говорить про нову конституцію, як про «розширення бази диктатури робітничої класи і перетворення диктатури в більш гнучку», підкреслює, що «не всі колишні куркулі, білогвардійці або попи ворожі до совітської влади». Як в цьому докладі так і в інтерв'ю з представником американської преси Райгвардом на весні 1936 року він говорить, що нова конституція забезпечить можливість висунення в кожній виборчій окрузі цілого ряду кандидатів з кол совітської суспільності і допускає між ними боротьбу. Про всі ці можливості говорять Сталін, уважаючи, що нова конституція і вибори на її підставі принесуть в останньому рахункові скріплення становища диктатури і об'єднання коло неї широких мас совітської людности.

Як жорстоко насміялась совітська дійсність над усіма цими проектами і надіями диктатури, які були за часів підготовки і ухвали нової конституції. Вже в березні 1937 року на засіданні ЦК ВКП(б) було констатовано, що ухвала конституції викликала зріст політичної активності мас і що існує небезпека, що ця активність буде використана ворожими диктатурі елементами. Після цього підготовки виборів на підставі нової «демократичної» конституції набрало виразний характер широко закресленої «чистки» і терористичної акції, яка набула таких розмірів, яких совітський союз не знав од часів червоного терору. Не треба тут нагадувати подробиць і деталей цієї акції диктатури, яка на протязі довгого ряду місяців справляла свою шалену оргію на просторах союзу. Вони в усіх в пам'яті: її не припинило призначення виборів.

Але внутрішнє становище і після всіх цих кривавих заходів диктатури очевидно видавалось остільки непевним, що вона стала на шлях інтерпретації змісту конституції відповідно до зміненої ситуації. Ми знаємо, що диктатура порушила дану нею обіцянку про можливість висунення кількох совітських кандидатів в тій самій виборчій окрузі. Виборці можуть голосувати в кожній окрузі лише за одного кандидата. Можливість виборчої агітації була дана лише тим особам, які були призначені для цього партійними осередками. Совітська влада пішла далі і стала на шлях ліквідації таємності виборів, встановлених конституцією. 4 грудня в совітській пресі оголошено роз'яснення центральної виборчої комісії, згідно з яким, хоч виборцям і не рекомендується підписувати під час виборів свій конверт і бюлетень, проте такі підписані бюлетені і конверти — повинні визнаватись за дійсні. Ми не сумніваємось, що це роз'яснення багатьох тероризованих совітських виборців використало в той спосіб, що подали підписані бюлетені, щоб на всякий випадок мати документ про свою участь в виборах і лояльне голосування: Є цілком зрозумілим, що всі ці способи переведення в чинність нової конституції і запровадження в життя совітської демократії мусіли викликати зовсім не той ефект, якого сподівались совітські чинники, починаючи конституційну кампанію. В цьому змислі можна говорити про повний провал акції Сталіна. Найбільш виразно і ясно під цим оглядом виглядають зміни в міжнародному становищі совітів. Користуючись фразеологією Сталіна можна сказати, що акція про запровадження в життя нової конституції стала моральною поміччю і реальною допомогою як раз не тим, хто провадить боротьбу проти фашистського варварства, а власне цьому самому зненавиженому большевиками фашизмові. Хвиля терору, що означав підготовлення до реалізації нової конституції в вистаючій мірі спричинилась до ослаблення совітофільських симпатій на Заході. Коли наступило нині певне отверезіння навіть в безкритично захопленій совітами Чехословаччині, коли французький міністр закордонних справ уряду народного фронту в своїй подорожі на Схід не їде далі Варшави, не малу роль в усьому цьому відіграла як раз політика диктатури на протязі останнього року, коли СССР готовили до режиму пролетарської демократії. З надій збільшити совітські впливи на Заході, стати на чолі антифашистського блоку вийшов оден конфуз.

Для того, щоб встановити який вплив мало заведення нової конституції на внутрішні віносини в СССР, ми, очевидно, розпоряджаємо незначною кількістю матеріалу. Совітська преса теперішніх часів при найбільш посушеному загостренні цензурного режиму дає для цього небагато даних. Але проте є цілий ряд вказівок, що й на цьому фронті переведена Сталіним кампанія не дала для цього жадних позитивних результатів. Про яке поширення бази диктатури можна говорити, коли влада для переведення своєї лінії мусіла користуватись в таких колосальних розмірах виключно засобами механічного впливу. Про яке наступлення нової «конституційної» ери може думати совітський громадянин, коли теперішні вибори на основі вселюдного, прямого і таємничого виборчого права, як дві краплі води нагадують ті вибори, що раніше переводились до совітів. Очевидно, що й нові найвищі державні установи, що вийшли з таких виборів, совітський громадянин не буде уважати більш авторитетними, ніж давні

совіти. Отже навряд чи можуть вони дати для Сталіна яке нове ширше опертя. Навіть те ближче і вужче завдання, яке могла би мати виборча кампанія — організація в широких масах виборців агітації за владу і за Сталіна — навіть і це завдання, як здається, належно не виконано. Хоч «Правда» в ряді вступних статтів і повторювала, що осередком виборчої кампанії мусить бути кожна окрема виборча дільниця (участок), проте в останні дні перед виборами вона мусіла констатувати: «в багатьох районах все ще не доцінюють організаційно-технічної праці по підготовці виборів. Розмах агітації і пропаганди тако-ж не є вистачаючим» («Правда» ч. 333 з 4. 12. 37). А окремі ілюстрації виборчого головоутипства совітських достойників в поодиноких місцевостях, які подавала совітська преса вказують на такий низький політичний і культурний рівень праці по підготовці виборів, який примушує сумніватись, щоб праця такої якості могла би дати якісь більші політичні наслідки. Очевидно, що великий відсоток совітських виборців голосував за визначеного кандидата лише тому, що розумів, що инакшого виходу, як що не наражати себе на небезпечу, у нього нема.

Коли охопити в цілому весь образ совітської виборчої кампанії, мимоволі повстає питання: для чого було переводити цілу акцію, коли ціла мізерність всіх її політичних наслідків видна була уже заздалегідь. На що було призначити вибори, коли уже в час їх призначення було ясно, що це буде лише карикатурою виборів. Як до виборів, так і після них ціле совітське життя буде обертатись довкола Сталіна і Ежова, а не коло нових створених в результаті цих виборів декоративних найвищих державних установ.

Спиняючись на організації сталінських виборів на Україні, не можна не вказати на одну їх хибу, не зважаючи на стільки разів засвідчену повну перемогу принципів сталінської національної політики. По всіх союзних республіках серед кандидатів до нових державних установ був намічений, поміж иншими совітськими достойниками, які в своїй переважачій кількості не мали нічого спільного з корінною людністю республіки, тако-ж і голова совіту народніх комісарів відповідної союзної республіки. Лише в СССР поміж наміченими кандидатами прем'єра українського совітського уряду. Бондаренко, так недавно призначений для того, щоб ліквідувати націоналістичну спадщину, яку залишив п. Любченко, десь безслідно зник. Совітська преса не подає про нього жадних звісток. Чи усунено його з посади і передано до розпорядження ГПУ, про це офіційних відомостей нема ніяких. Нема так само жадних відомостей про призначення нового прем'єра УССР. Таким чином УССР існує без прем'єра і серед членів нових найвищих державних установ його тако-ж не буде.

Приходиться отже констатувати, що не зважаючи на повну перемогу принципів сталінської національної політики і цілу всемогутність Сталіна він не може знайти серед swojego оточення жадного українця, який би міг стати на чолі українського совітського уряду і не підпасти впливам буржуазного націоналізму. А може правильною є думка цих самих буржуазних націоналістів, які уважають, що перемога принципів сталінської національної політики на Україні і полягає власне в тому, що довіреними людьми Сталіна на Україні можуть бути лише Косіори, Кудрявцеві, Хатаєвичі — тільки не українці. Спроба з Бондаренком була останньою

В. С.

Трибуна Молодих

Ч. 6.

1 січня 1938 року.

БОРИС ОЛЬХІВСЬКИЙ

ЧИ ІСТОРІЯ ПОВТОРЮЄТЬСЯ ?

На сторінках паризьких «Послѣднихъ Новостей» друкуються спогади відомого російського правника, одного з основників і провідників партії кадетів, семидесятилітнього І. В. Гесена.

В розділі присвяченому « епопеї Юденіча » знаходимо несподівано матеріал спеціально цікавий для українців - оповідання про зустріч автора спогадів з ген. П. Скоропадським.

Зустріч відбулася в осени 1919 р., в столиці Фінляндії - Гельсінках.

На території Фінляндії та Естонії знаходилася тоді база так зв. «Северо-западної» російської білої армії, «северо-западный» уряд білої Росії що намагався розпочати її відбудову наступом на Петербург.

Цікавий вихід знайшли російські генерали з складної ситуації: як відновляти «единую неделимую» з Фінляндії та Естонії, які зовсім не мали охоти вертатися під російську владу і ледве толерували накинених їм Антантою небезпечних російських гостей. Отже, голова північно-західного російського центру ген. Юденіч визнав Фінляндську та Естонську республіки. Але, щоб не пошкодити цим актом інтересам Росії, він підкреслював свою несаможиттєвість, свою залежність від «верховного правителя Росії» — ген. Колчака. Фінляндці та естонці кинулися до Колчака з проханням, щоб він їх визнав. Але Колчак не мав вже над собою «вищої інстанції», яка могла б його «розгрішити», касуючи його постанову, і тому категорично відмовився визнати відділення Фінляндії та Естонії від Російської держави. Так таки й заявив, що не хоче прийняти на свою душу гріха перед Росією.

Естонці хвилювалися, але росіяни трималися, поки ще не було легко, важко, як стверджують російські мемуаристи, розтрачені внаслідок внаслідок Англією Юденічеві фунти штерлінгів. На ці фунти летіли, як мухи на мед, різні авантюристи, різні, як характеризує їх Гесен, «мандрівні генерали, що встигнувши вже зазнати катастрофи на інших фронтах, приїздили шукати нового щастя». Вони зверталися до Гессена, як члена північно-західного уряду, і він залишив у своїх спогадах цікаві їх силуетки. Ось «отаман Краснов, який згодом проміняв бутафорну булаву на чутливе перо романіста». Ось генерал Глазенап, виселений з наказу англійців з Естонії. іде до Парижа, добуває грошеву допомогу від самого президента

республіки, аж нарешті виганяють його «скажено», з криком з французького міністерства закордонних справ. Ось Гучков, колишній військовий міністр тимчасового уряду, відомий з боротьби з нашою Центральною Радою. Політичний авантюрист Г. Алексінський — «*Madchen für alles*». І ось між цією теплою компанією з'являється «Гетьман України»!.. Згадку про нього подаємо в дослівному перекладі.

«Його товариш з військової служби — князь Белославський-Белозерський настирливо повторяв при випадкових зустрічах на вулиці, що Скоропадський «благає познайомити його з Вами. Йому треба про щось поважно порозмовляти».

Побачення відбулося в тому самому готелі і тяглося від 9 години вечора майже до третьої години ранку. Міряючи кімнату великими кроками, нащадок Петрового гетьмана, що ліквідував вільність України, розподідав, як він збирався відновляти самостійність України. «Але ж ви розумієте, що я російський патріот, і що моїм бажанням було тільки відгородити Україну від большевиків і зберегти її для Росії. А мені на кожному кроці заважали («вставляли палки в колеса»), і нічого з цього не вийшло. Але як ви думаєте, чи вдасться цю спробу поновити?»

Мені не стало рішучості одверто й просто висловити свою думку, і я засоромлено пробурмотів: «Тяжко передбачити, але взагалі ж історія не повторюється». Цілком несподівано він захопився («пришелъ въ восторгъ») і, затираючи руки, не переставав повторювати «Так, так, це правда! Історія не повторюється! Правду кажуть, що ви розумна людина! Так, історія не повторюється». Він сприйняв ці слова, як щось сакраментальне, але вже за пару літ безперечно розчарувався в моєму розумі, бо поповнив спробу, спершу в Німеччині, а згодом ще оригінальніше в Англії».

Не багато нового довідуємося про Скоропадського з спогадів Гессена. Про російський патріотизм Скоропадського однозгідно свідчать всі, хто мав з ним ближчий контакт, свідчить ціла його діяльність за часів його панування. Хто не переживав сам «скоропадщини» на Великій Україні, може познайомитися з нею з книжки Св. Доленгі, в якій немає жадної подробиці, яка не була б автором документально обґрунтована.

В спогадах Гессена вражає не загально відома відданість Скоропадського інтересам Росії, а глибоке **п о н и ж е н н я** Скоропадського, його плазування перед росіянами, які, не вважаючи на спільність завдання — відновлення давньої Росії не шанували його, мали його за особисте й політичне зеро.

Кілька днів мусів **б л а г а т и** Скоропадський через знайомого князя-офіцера, щоб прийняв російський кадетський діяч його запевнення в відданості Росії!

Мимохіть насувається питання, як уявляють собі **н а ц і о н а л ь н у ч е с т ь** України ті наші «політики», які добачують у Скоропадських «уроджених представників Велико-Української Монархії» (гл. «Нову Зорю» ч. 76 — опис прийняття Д. Скоропадського в Америці).

«Історія не повторюється» — сказав Гессен Скоропадському. На жаль, історія несвідомості й наївності української ще не закінчена. Від тих, що, повіривши Петрові і покинули Мазепу і визнали Івана Скоропадсь-

кого, через звеличування опікунів України — царів, через віру гайдамаків у «золоту грамоту» цариці Катерини, через давнє галицьке москвофільство, через віру української інтелігенції в приятельство російської демократії, через віру в те, що Скоропадського можна «зробити» українським патріотом, через віру українських селян в принесений з Москви «соціалістичний рай», через віру в «червону, але все таки Українську державу над Дніпром», докочується ця історія до наших днів. Нашим обов'язком є, щоб та і сторінки української історії не повторювалися.

Тому мусимо запламувати, як національний злочин, діяльність тих політичних спекулянтів, що намагаються експлуатувати благородні патріотичні та консервативні пориви українських емігрантів в Америці, намагаються заспокоїти їх тугу за живим символом великоукраїнської державности, підсуваючи їм, як цей символ, «династію» Скоропадських.

ГРИГІР САМЧУК

(Волинь)

Ч О М У Т Р А Г Е Д І Я Б А З А Р У ?

(реферат, відчитаний на урочистих зборах К! Запорожжа)

*Хоч Ви всі полягли, не дійшли до
мети*

Та про Вас говоритимуть внуки.

Т. Шевченко.

Під ударами війни народів московський велит захитався, а над обрієм нашого національного життя засяла воля. Відвічна мрія Мазепи, Орлика, Войнаровського і багатьох інших найкращих синів України ставала дійсністю. Дарма що ненаситний Москвин хотів знести з обличчя землі нашу націю, дарма що були часи, коли наша традиція зберігалася лише в піснях кобзарів-бандуристів, лише в пам'яті сивоголових дідусів, що в довгі зимові вечори оповідали малим внукам про давню славу, лише високі могили в степах нагадували про минувшину. Та всі зусилля противника пішли на марне, бо нема такої сили, щоб знищила душу нації, щоб заломила її відвічний гін до розросту, до експансії...

Настали трівижно-бурливі дні революції, сколихнулось спокійне плесо українського життя, прийшов час будови власної держави. Підвів своє виснажене чоло українській хлібороб-гречкосій і взяв за зброю, на поміч батьківщини пішла запальна молодь, нервово затупав на місці сентиментальний інтелігент-різночинець, перелякавшись оточуючих його подій, та вибору не було для здобуття незалежності був один лише шлях

— борця. На жаль не всі пішли тим шляхом, не всі вірили в тривкість свого діла і тому розбилась в своїх починаннях, бо довголітня неволя вбила в їх серцях ту найсвятішу правду, що лише спільна постава всіх членів нації без різниць станових, партійних, релігійних і всяких інших, лиш сила, жорстока брутальна сила, рішають в таких моментах долю нації не раз на довгі роки. Та український розмірний, розплаканий інтелігент не міг цього зрозуміти, в його душі закорінилося почуття меншевартості, він якось инакше уявляв собі справу власного визволення, хотів іти цілому Світові проповідувати про людяність, про братерство народів, про те, що гнобити й нищити другого — це річ не людська, хотів змінити відвічні закони борні, змагань, перегонів на мир і оспалість і коли члени націй державних ішли з цими гаслами лише тому, щоб отуманити наївних, щоб ще більше забрати чужих земель і не стримувалися перед найбільшими жорстокостями під покривом тих гасел, тодішній український провід, позбавлений найменшого державницького вироблення найменшої дипломатичної хитрості покійрно з наївністю дитини дивився на східне підступно скривлене обличчя Москвина, що лежачи поваленим на обі лопатки тягаром революції, жалібно квивив, що він вже перестав бути жорстоким лютиим вовком, що він напrawdę нічого не винен, це лиш царі та буржуї були такі злі. Тому не дивно, що більшість української інтелігенції в перших днях революції пам'ятного 1917 року, засліплена ріжношерстним соціал-дурманом звернула з правдивого шляху і пішла манівцями. Инакше на цю справу дивилась українська молодь, инакше глядів на це український вояк, селянин, вони так просто, інстинктивно йдучи за гаслом своєї крові беруться од організації першої запоруки кожної незалежності — власного війська. Українську молодь Києва організує студентський курінь, українські вояки відбувають військові з'їзди, український селянин організує вільне козацтво. І ці не помилилися, бо Москвин, як тільки підвівся, відразу рушив на Україну, і те розбиття у лоні нації жорстоко на нас помстилося, ця роздвоєнність допровадила до трагедії Крут, допровадила до того, що здеморалізувалась і розійшлась домів мільйонна армія українського вояцтва, допровадила до того, що підчас наступу Москвинів кожне село, кожда місцевість мусіли самі готувати собі оборону. Народились сотки отаманів з найріжнобарвнішими відділами, зродилась анархія, безлад і це стало найсильнішим ударом для молодого державности української. Пізніше прийшов союз з німцями, чорна реакція генерала Скоропадського, та анархія не втихла, розбурханого людського моря наболілого довголітною кривдою не було сили скерувати у відповідному напрямку це треба було робити раніш — тепер почалося справжнє гуляння рабів, коли на хвилю почується свободнішим — тоді хоче все знищити, що не належить йому. І в цю грізну хвилю, в момент цілковитої компромітації уряду Скоропадського й розвалу його німецького союзника, коли Москвин готовився, лиш використати ситуацію, в цю хвилю з вояцької гущі у сірій жовнірській шинелі, скромний лише з дивним жаром в очах приходить — Симон Петлюра, — справжній син Української землі, син українського народу. Прийшов і дав наказ — до зброї! І наказ цей понісся луною над полями-степами України, аж ген до Чорного моря, до Синіх Карпат. Земля українська здригнулася, й не поскупилася... Ішли вони

з селянських свитах та личаках, в робітничих та студентських блюзах і ставали в ряди своєї армії, щоб підпорядкуватись йому, бо знали що це Вождь. Ім'я Петлюри рознеслося ген далеко-далеко по-за межі нашої Батьківщини, а українська армія під його проводом почала криваве змагання, так прийшов рік 1919. Та на жаль запізно кинено гасло боротьби і організації армії, розбиття і на далі не припинилося, повторялись часто випадки зради, перекінництва, а ворог тимчасом що раз нагальніше почав наступати на українську землю і то нараз з кількох сторін. Не допомогла очайдушна відвага українського воїнства, занадто було його мало в порівнянні із стократ сильнішим ворогом, за багато українців уважали тоді відповіднішим вичікувати в запллі, ніж йти із зброєю і будувати собі долю і українська армія мусіла відійти на чужину, або пробиратись в заплля ворога, було то зимою 1919 на 1920 рік. Почалась партизанка, безперервні повстання, дипломатичні переговори з Європою, ловлення останньої дошки рятунку, так прийшло до знаної квітневої концепції 1920 р. і походу на Київ, що покінчився неуспіхом. Українська армія вийшовши із своїм командуванням і урядом УНР на чужину осінню 1920 р. опинилася остаточно в таборах інтернованих Польщі та Румунії. А Україна що раз більше запалювалась огнем повстань і не помагали криваві знущання і розстріли ворога, не помагало й те, що стягнув він туди усі військові сили своєї євразійської імперії. Так минав рік 1921. А українське вояцтво на чужині за таборовими дротами прислухалось тривожним голосом, що наплітали із сходу, з його катованої батьківщини й хотіло чим скорше вертати в свої села до своїх хат і боронити їх до останнього, та Начальне Командування не давало дозволу на поворот, все чекало на відповіднішу хвилю, однак коли втримати козацтва вже не було сили, тоді дозвіл дано — осінню 1921 р. Утворено повстанче командування під проводом ген. Ю. Тютюнника, дано наказ перебратися козаками на Лівобережжя в заплля ворога, об'єднати тамонний повстанчий рух і розпочати генеральний наступ на тили московсько-большевицьких банд, на жаль наказ дано за пізно, бо під зиму повстанчий рух ослаб, крім того Москвини, сподіючись випадку, стягнули величезні сили війська на Україну і це було одною з причин трагедії другого Зимового Походу. Та чи хто з козаків застановлювався в тім часі над безвихідністю ситуації, чи хто передбачував такий трагічний кінець своїх починань вони всі, що були, здібні до боїв, до походу хотіли вертати боронити свою землю, своїх хат, бо чужина дуже їм надокучила. І вже під кінець жовтня три повстанчі групи направились до большевицького кордону, з них найбільша Волинська під проводом самого Тютюнника в ніч з 4-5 листопада в костопільському повіті на Волині перейшла большевицький кордон і ранком п'ятого листопада зустрічали сонце на своїй окупованій Москвинами землі. Козацтво раділо безмежно, тішились, як діти на згадку, що вже може незабаром настане кінець їх блуканням, що може на цей раз судилася краща доля Україні. Не переймалися тим, що не мали набоїв і зброї, що були в більшості босі, або в личаках, що їх 900 йшло на зустріч десяткам тисяч, вони вірили в свою ідею, бо під ногами мали запащну рідну землю, бо усміхались їм рідні простори, сонце і вони пішли йому назустріч. Далекі їм були програми і партійні колотнечі, вони думали просто по вояцьки — побідити або згинутися

на полі бою, на своїй землі, напоїти її ще раз своєю кров'ю, щоб з тої крові, колись вирости местники.

Та химерна доля й на цей раз підвела, більших повстанчих груп не знайшли, пробратись на Лівобережжя не було сили, натомість від перших годин по переході почалися бої з відділами противника і в день і в ночі треба було відбивати ворожі напади. Так почався тяжкий, кривавий похід на схід групи українського війська серед гущі ворожих лав, похід повний героїчних картин, якому подібного в історії тяжко підшукати. «Святі або божевільні» казали про нас чужинці, які бачили героїчні подвиги українського війська і це сказане якраз тут можна умістити. Та ворог не дрімав — що-раз міцнішим перстнем оточував повстанчий відділ, виснажений, знесилений безконечними сутичками і дня 17 листопада 1921 р. у ранішних годинах прийшло до пам'ятного нерівного бою коло села Малі Міньки над річкою Звіздаль на східній Волині. Бій цей навіки перейде до історії України, як героїчний збройний чин групи очайдухів з десятикрат сильнішим ворогом, а хоч zostали козаки українські переможені, то честь української зброї не сплямлена, бо гинули по лицарськи, дорого спродаючи своє життя. Оточені українські частини билися до останнього, останнім набоем відбирали собі життя, щоб не датися живцем ворогові, а тих що таки вдалося Москвинам спіймати живцем в числі 359 катівським судом засуджених на смерть, розстріляно під містом Базаром дня 21 листопада 1921 р. (о г. 11 ранку).

Та не нарікають борці України в обличчі смерті, пішли поважні та горді, що вмірають за рідну землю, а коли над самою могилою обіцяно їм за ціну зради своїй ідеї — помилування, то мужне виступив славно пам'яті козак 6-ої Дивізії Щербак і промовив наїздникові в імені своїх товаришів, в імені цілої нації: — Смерти ми не боїмося, служити вам не підемо, а коли ви нас поб'єте, так знайте, що за нас помститься цілий український нарід — могутнє «Слава» і по цих словах гимн «Ще не вмерла Україна...» залунало над засніженими, сповитими мрякою укр. полями, а тріскіт скоростілів сповістив про кінець.

Минають літа, назрівають нові події, росте нове покоління, росте й виховується на збройному чині української молоді під Крутами, на збройних ділах українського козацтва, готується увести в чин заповіти Вождя і уряду УНР що й дотепер на чужині відважно тримає в руках прапор боротьби. Прислухається молоде покоління голосові, що надлітає ген там зі сходу, голосові з братньої могили під Базаром, голосові стрільця 6-ої Дивізії Щербака, голосові тисячів Щербаків, що їх могили порозкидані по цілій Україні, голосові Вождя що там з-під камінної плити паризького кладовища кличе до помсти за ті всі жертви, кличе до останнього збройного з удару з противником, нагадує оминати помилки минулого, здобути волю Батьківщині.

Не чують того голосу духові паралітики, що їх зоря давно зайшла, не чують його зрадники — перекінчики, запроданці, що й дотепер вірно служать займанцеві і квилять перед мікрофонами радія та на сторінках преси пеани на честь найбільшого ката, якого знає людство, звироднілого грузина Сталіна, аж поки він їх не накаже розстріляти. Та молоде покоління, що росте в тяжких умовах національного утиску що-раз більше

переконуються, що здобути волю нації можуть лише люди, виховані на зовсім нових підставах, люди, що з їх духовості зникло раз назавжди п'ятно рабства, люди, що безмежно хочуть і вірять у свою перемогу, в свою правду. Люди здібні на найбільш героїчні вчинки для неї, бо здобуття й утримання незалежності це річ безмірно трудна й тому без героїзму, без посвяти, без цілковитого переформовання ментальності, досягнення волі не можливе. Бо незалежність це річ дуже дорога, це найвища мета нації і тому окуплювати її треба дорогою ціною. Відкиньмо недоречні маячіння про тяжкі обставини, про не вигідне географічне положення, все це лише чинники другорядні, найважливішим в тих випадках, була є й буде збірна, з'єднана, непохитна воля спільноти, добрий провід і ясність мети — жадні перешкоди не можуть тоді бути небезпечними. Тому в день свята героїчного чину українського козацтва, що полягло під Базаром хай кождий з нас зостановиться, чи працює він над собою, чи готовий він піти слідами Базарських героїв, але вже переможно, бо в протилежному разі змарнування нових визвольних змагань оправдане для нас перед історією не буде.

А. ДУБЛЯНСЬКИЙ

(Волинь)

ЗАВДАННЯ НАШОЇ МОЛОДІ

(промова на зборах К. Запорожжа).

Українська нація знаходиться серед інших націй Європи в винятковому положенні. Українська нація є тою, серед найбільших націй світу, що сьогодні не має своєї власної держави. Не будемо вглиблюватися в причини нашої програної в минулому, але мусимо признати, що багато завинили ми самі та щоб не повторити своїх помилок в майбутньому, й може в дуже близькому майбутньому, мусимо здивитись і відчувати сучасну нашу дійсність.

Як нація недержавна, не маємо жадної зовнішньої сили, яка змусила б нас підпорядкуватися всім вимогам і приказам, що їх ставить нам сучасна хвиля. Все залежить від нашої доброї волі, нашого розуміння поваги стану, в якому перебуваємо, від вироблення нашого державницького світогляду. Бож інші вимоги ставить життя нації державній, знову ж інші не державній.

Нація державна, забезпечена в своєму існуванні, забезпечена перед зовнішніми й внутрішніми ворогами, її кордонів — боронить військо, її державний апарат керує внутрішнім життям. Нація недержавна не має цього, її домів і піль не оборонить військо, якого вона не може мати. Залишається їй проте одна велика можливість, залежна від її свідомости, її національно-державницького вироблення. Не маючи свого війська, не-

державна нація, щоб не загинути мусить перейняти на себе всі прикмети, які характеризують воєнка, а саме карність, слухняність своєму проводові. Нація, що зберегла цю прикмету, не є переможена. Готовий на кожний поклик свого проводу, сконсолідований й дисциплінований, тільки такий нарід може назвати себе нацією. Тільки він навіть без зброї може бути страшний для ворогів, може сміливо йти вперед до свого утраченого ідеалу, до своєї державної самостійності.

Ми молоде покоління мусимо це нарешті зрозуміти. Ми молоді державники вважаємо, що непризнавання чи багателізування свого одинокого легального Уряду УНР на чолі з Головним Отаманом Паном Андрієм Лівичем, наступником Вождя Симона Петлюри, є звичайною зрадою. Не признавати свій Уряд, якого силою червоний кат усунув з Рідної Землі, це значить хоч може несвідомо, служити цьому катові. Не признавати свій Уряд, це помагати різним анархістам творити свої загумінкові «уряди» і розбивати єдність нашого народу.

Підпорядкування нашому Урядові, цілковитий послух йому вважаємо першим обов'язком, який накладає на нас — молоде покоління, сучасне політичне становище Української Нації.

Не маючи ще своєї держави, не маємо й не маємо права, розбивати себе сварками, який буде устрій нашої держави.

Думати над тим який це буде устрій, опрацьовувати й аналізувати форми устроєві це справа інша. Це навіть наш обов'язок. Але категорично твердити, що має бути цей устрій, а не інший, вважати прихильників іншого устрою своїми ворогами, це один з найбільш-х наших злочинів. Теза «як що не буде України такої, як я хочу, нехай не буде жадної» найбільший абсурд, який виголошувати може тільки божевільна людина.

Справа устрою для нас річ другорядна, залежна від обставин і часу. Не важне який це буде устрій, бо добрий розвій і добробут держава залежить передовсім тільки від людей, що стоять на чолі держави.

Особливо для нас, нації недержавної (хоч це саме відноситься до нації державної) справа зовнішньої політики важніша від внутрішньої. В той час коли від першої залежить повстання чи даліше існування держави, друга рішає тільки про цей чи інший устрій держави, забезпеченої вже в самому існуванні.

Безумовно, що політика внутрішня в державі, керується державою внутрі, тако-ж надзвичайно важна справа.

Державі потрібний і добрий адміністратор, економіст, професор і техник, бюраліст і т. д. і т. д.

Державний апарат в сьогоднішні часи є дуже складний і вимагає сотки й тисячі осіб, що докладно знають свою працю, своє місце в цьому апараті. Без відповідних працівників, в державі може витворитися хаос, що може привести до згубних наслідків.

І тут криється саме одна ще з наших слабих сторінок, яку треба докорче усунути. Малу кількість інтелігенції, яку ми маємо треба безупинно побільшувати всі новими й новими кадрами. А кадри ці-це власне наша молодь.

Наша молодь повинна передовсім вчитися, вчитися й ще раз вчитися. Правда матеріальне наше становище є тяжке, але треба тільки сили волі,

щоб переломати цю перешкоду. Треба йти до освіти, треба різним особам виучувати різні ділянки науки, не зважаючи на всі перешкоди. Наше при- мусове перебування в різних краях, в різних чужих осередках, мусимо використати для поглиблення нашого знання, для запізнання з жит- тям цієї держави, її мовою, її устроєм. Кожна хвилина змарнована тепер нами, кожний гріш виданий на марно-є злочином супроти Нації нашої.

Чекати повороту на Рідну Землю, не маючи якогось фаху, не погли- блюючи тепер своїх знань рівнозначне з тим, що чекати на милостиню. Дармоїдів та марнотравців Українська Держава не буде потребувати. Нас там чекатиме велика праця, в якій без відповідної підготовки й знання вже тепер, не будемо могли сповнювати як слід. Мусимо приглянутися, як пра- цюють інші народи, мусимо мати своїх власних фахівців, що мусять здо- ганяти здобутки всесвітньої техніки, культури й науки. Мусимо офірно працювати над собою й над своїми братами. Праця наша мусить служити не тільки нам, але передовсім для нашої нації. Скрізь на кожному кроці, в кожній хвилині свого життя повинні ми пам'ятати, хто ми, по що живемо, мусимо пам'ятати про те, що вимагає від нас добро нашої Нації.

Тільки тоді, коли онанус нас держави нічка ідеологія, коли відкине- мо всі наші партійні переконання на далекий план, коли знайдемо одну спільну мову зо всіма українцями, незалежно від їх політичних переко- нань, їх віросповідання, стану та віку, будемо творити могутню силу. Об'єднані під одним спільним проводом, одною вірою й одною думкою, творитимемо грізний моноліт, в якій розіб'ються всі удари червоної Мос- кви й у відповідну хвилину зможемо накреслювати кордони своєї Держави. Узброєні в знання зможемо створити в ній лад, поставити її життя на най- вищий щабель керуючись у всьому не жадними демагогічними гаслами її партійними програмами, лише тільки, узнаючи в кожній нашій праці, кожному нашому потягненні добро Нашої Нації --- Держави.

ВСІ НАВЧАЙМОСЯ СВОЄЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ !

Передплачуйте на 1938-й рік видання:

Р І Д Н А М О В А

науково-популярний місячник, присвячений вивченню нашої літературної мови. Плата тільки наперед: річно 6 зол., півр. 3 зол. 1/4 р. 1.60 з., окреме число 50 гр. За границею в Європі 8 зол. по-за Європою 2 дол. річно. Конто чекове П. К. О. ч. 27110.

Для Чехословаччини, Австрії й Мадярщини передплата краївова.

Журнал видає й редагує проф. д-р **Іван Огієнко**

А д р е с а : Warszawa 4, ul. Stalowa 25 m. 10.

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— З життя Укр. Бібліотеки ім. С. Петлюри. Зібрані пожертви на Бібліотеку через Представника Бібліотеки в Польщі п. Липовецького: Инж. Д. Бакевич - Шумовський — 1 зол.; Іванович В. — 1, С. Іванович — 1., інж. Д. Клекоцький — 1, М. і А. Вільйські — 5, полк. Л. Пасанюк — 1, хор. П. Флютинський — 1, інж. В. Сухоставський — 1, інж. С. Момот — 3, О. Терехівський — 1.50, О. Петрів — 0.50, О. Шмундяк — 0.50, Д. Кузіма — 0.50, Л. Мисюкевич — 0.50, Г. Кузьменко — 0.50, П. Ремінець — 0.50, І. Зіяць — 0.75, І. Мірушук — 0.50, Д. Кімів — 0.50, М. Ячківський — 0.50, А. Німий — 0.30,

Збірка на підписний лист в Українській Станиці в Киліші: Українська Станиця — 15 зол., Іван Литвиненко — 2, По 1 зол. пол.: Балицький Кирило, Євген Дішко, А. Галета, Стефан Васяк, Єтисей М., М. Хомнушко. По 0.50 зол. пол.: П. Лузанський, М. Тимошенко, Ілько Сердюк, Куземський, Філовський Іполіт, Спиридон Кравченко, Ф. Калінський, Гр. Липський, Ф. Шкурат, А. Шабляків, В. Куц, А. Сілін, П. Безсонів, Іван Божко, П. Журавський і З. Кравчукова. По 0.30 зол.: О. Сковорода, Р. Слічний та М. Приходько.

Станіслав Галка — 25 грошів По 20 грошів — М. Шевченко, Панас Конюх, Софія Собко, Олександр Палів, Михайло Бірін, Федір Білий, Іван Чабан, Ан. Яровий, М. Литвиненко, Юзефа Шатілі-

нова, Петро Опаренко, В. Вантіню, Р. Корсун, Іван Гутченко, П. Бугайва, Ол. Шило, М. Єфимов, Ір. Лещевська, П. Ярошкін, Л. Слічний, В. Т., М. Кохнокутів і К. Бокітько — 10 грошів. Союз Українок-Емігранток у Польщі — 10 золот., Відділ УЦК в Плотичному — 5 зол.

— Замість Різдвяних та Новорічних поздоровлень пожертви на Бібліотеку ім. С. Петлюри ласкаво зложили: 1. та Є. Бічінські з Женев — 10 фр., Яковлеви Ю., Ж. і Клавдія — з Бельгії — 20 фр., М. Кузь з Віллерю — 5 фр., Українська Громада в Оден-ле-Тінші — 15 фр., Ол. Синявський з Мореону — 15 фр., А. Звбенко з Ойш — 20 фр., Гр. Довженко — 10 фр., І. Софроненко з Ел (Люксембург) — 15 фр., Укр. Громада в Еш — 10 фр. Гн. Гаврилко — 20 фр.

— Українська ялинка в Парижі. В неділю 26 грудня в салі на Авеню Ош відбулася дитяча ялинка для українських дітей Парижа й околиць, влаштована Батьківським Комітетом Української Школи в Парижі. Почалася ялинка виставою «Чотири Різдвяної ночі», феєрія Л. Горбачевої. Актерами були лише учні й учениці Школи в Парижі, режисував її п. В. Могиливецький, співами керував п. К. Миколайчук. П'єса пройшла з належним успіхом і чистенно зібрані діти з батьками гаряче плескали молодим виконавцям.

По п'єсі учні української Школи в Біянкурі з великим успіхом декламували українські вірші, і публіка просто оваційно вітала маленьких школярів, яких так добре підготувив навчитель Біянкурської Школи.

По тому на салі дітям, що загодили на ялинку, сервовано було лімонаду, бутерброди, фрукти та

солодощі, а пізніше Дід Мороз роздає кожній дитині подарунок.

Велика гарна ялиночка, чудесно прикрашена і освітлена, гамір дітей, забави їх утворили ту милу атмосферу, що завжди супроводить такі свята.

Велика дяка Батьківському Комітетові Паризької школи за переведену працю по організації ялинок, паніям і панам, що йому стали в допомозі, та всьому грмадянству, що своєю участю і присутністю сприяло успіхові ялинок.

Грошеве справоздання з ялинок буде подано в наступному числі «Тризуба».

У Польщі

— В Українському Науковому Інституті у Варшаві в понеділок 20 грудня минулого року відбувся доклад п. В. Прокоповича на тему «Вічне підданство».

— Дня 21 листопада 1937 р. о годині 12-й заходами Управи Відділу УЦК в Люблині під керівництвом Голови Пор. Шилінга, в присутності всіх членів й великому числі українців місцевих і з околиць, відбулася урочиста панахида по 359 героях «Базару», яку відправив п. о. Всеволод Лопухович, попередивши її відповідним словом в кстрому підкреслив велике посвячення до своєї батьківщини Базарських героїв.

Чудово ілюмінована електричним світлом церква, мелодійний спів церковного хору під орудою п. диригента П. Лобачевського й мистецьке слово п. о. Лопуховича про події героїв Базару, зробило велике вражіння на присутніх.

Під час перечитування імен Базарської Могили на очах присутніх можна було зауважити краплі горячих сліз, які були викликані любов'ю до рідного Краю і до тих, які всі свої дчасні скарби зложили на вівтар Батьківщини.

На честь тих же Базарських героїв 8 грудня 1937 р. о год. 12.30 в салі «S. U. P.» відбулася урочиста академія по слідуєчій програмі:

«Вступне слово» — п. Гурко, «Коли ви вмірали», спів — муж. хор, «Журавлі» Лепкий-Гайвортський — муж. хор, «На мгілях невідомих стрільців», декламація — учень В. Хменко, «Ой пушу я кониченька в сад», муз Лисенко, муж. хор, «До 359», Б. Лепкий, декламація — пані М. Голсеко, «Ой наїхали всі», Кістк — муж. хор, «Як що забуду» — Н. Кібацюк, декламація — п. Дький, «Як би не ті кістки», Б. Лепкий, декламація — п. Шэфранський, «Гамалі!» Шевченка-Лисенко — муж. хор.

Вступне слово п. Гурко і чудовий спів мужеского хору під орудою диригента пана Б. Шэфранського так рівно-ж декламації зоставили глибоке вражіння в серцях присутніх на академії.

В Шанхаю

В зв'язку з військовими подіями в околицях Шанхаю і в самому Шанхаю, Шанхайська Українська Громада заопікувалась біженцями української національності з районів, де провадились висерті бої між хинцями та японцями. Хотя частенько і мешкання Громади було «скреплене» залізним дощем з зенітних гармат і дві величезної сили бомби з літаків розірвались на Едуард VII, в двох кварталах від Громади, де було вбито і ранено більш як 1500 людей.

Частина цих біженців розмістилась тимчасово в мешканні Громади, бо на терені міжнароднього селтльмента (на тім терені де бої не провадились, бо 1/3 селтльмента, де бої провадились, майже цілком знищена і випалена) не було вільних мешкань і біженцями були заняті: сієма, театральні зали, мешкання складів, гаражі та взагалі всяке вільне мешкання, на кстрому був дах. Та не дивлючися на те десятки, а мс жили-во що і сотні тисяч, мешкали прямо на вулицях під відкритим небом.

2-го вересня день смерти Великого Гетьмана І. Мазепи, вшанувати публично (як це робилось завжди) Управа Громади не мог-

ла, в зв'язку з особливим станом становища в Шанхаю, що всякі сходи не дозволялись, а тому Управа Громади означила цей день урочистим засіданням Управи.

Зараз бойові операції від Шанхаю відсунулись і становище поступово наближається до спокійного стану, що дало нам можливість широко вшанувати світлу пам'ять 359 лицарів, що героїськи загинули 22-го листопада 1921 року на Волині під містечком Базар.

Велика заля Громади була чепурно прибраною: увішана вишитими рушниками та живими квітками (тут цілий год є живі квітки). О 8 годині вечора 22 листопада коли зібралось численне громадянство, жальбну Академію відкрив Голова Громади п. М. Квашенко та в своїй вступній промові пояснив, що сьогодні 16 років тому назад на Волині під м. Базар 359 козаків Української Армії вмерли, але не зрадили Україні і не пішли на службу Москві, та пропонував присутнім встати та вшанувати світлу пам'ять цих 359 лицарів. Всі присутні встали і вшановують св. пам'ять 359 і взагалі всіх, що віддали життя своє за Україну.

З ширшою доповіддю виступив Секретарь Громади п. І. Г. Сніжний, в котрій змалював весь етап наших визвольних змагань під проводом святої пам'яті Симона Петлюри. Після п. Квашенко провів аналогію Мазепинщини і Петлюрівщини та тою і другою еміграцією та одні і тіж методи тодішньої і теперішньої Москви в боротьбі з українським визвольним рухом.

Хоть Мазепинцям і не пощастило виконати заповіт Великого Гетьмана, але ми Мазепино-Петлюровці цей заповіт виконаємо

— здобудем незалежну українську Державу, міжнародна опінія і обставини складаються на нашу користь, на користь незалежної України.

Всіх присутніх на Академії гостили шклянкою чаю. Довго засиджуватись не можна було, бо військовий стан з міста ще не знятий і пізно ходити забороняється.

М. Квашенко.

Дар проф. В. Масютинна

— Нове видання Товариства «Український Пласт» у Празі. Славний майстер проф. В. Масютин подарував Т-ву «Український Пласт» для видання свою працю — листівку, присвячену 22 Січня 1918 р. Товариство «Український Пласт» видало цю листівку двома накладками в барвах синій і жовтаво-цеглястий на гарному крейдяному папері. На листівці гетьман Богдан Хмельницький, як персоніфікація визвольних змагань Батьківщини, перед ним постава українського пластуна-юнака.

Видання служить українській молоді і українському громадянству взагалі для привітів у день 22 Січня та на інші національні й релігійні свята протягом ювілейного року 1938. Українські товариства й організації можуть листівку добре використати під час свят і академій пам'яті незабутнього дня воскресення України.

УКРАЇНЬКА БІБЛІОТЕКА ІМ. С. ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ

41, RUE de La TOUR d'AUVERGNE. PARIS IX

Як рівно-ж і читальня при ній відриті
для видвідин чотирі рази на тиждень :

середа і четвер од год. 6 до год. 9 веч.

субота — 4 — 8 —

неділя — 2 — 6 —

В читальні Бібліотеки мається 90 органів української преси —
газет, журналів, бюлетенів — з різних країн, де живуть українці.
Книжки видаються і додому за плату 5 фр. місячно за одну книжку.

Забезпека за одну книгу — 25 фр.

Коштом читача висилаються книги і на провінцію.

При Бібліотеці знаходиться

МУЗЕЙ С. ПЕТЛЮРИ

в якому зібрано пам'ятки, що залишились після трагічної смерти
Вождя, обстановка з кімнати, в якій Він жив і т. д.

Епископ ПОЛІКАРП

вітає Українську еміграцію з Різдом Христовим та Новим Роком і посилає своє благословенство усім українцям в розсіянні суцям.

Українську Еміграцію вітають з Святим Різдва Христового та Новим Роком, засилаючи найкращі побажання і склавши пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі

З Швейцарії — Андрій Лівицький, Марія Лівицька, М. Лівицький, Г. Лівицька, І та Є. Бачинські.

З Польщі — Н. і П. Холодні, Кл. і М. Безручки, Г. і Л. Чукаленки, ген. В. Змієнко, М. та І. Липовецькі, А. і М. Палієнки, Полк. А. Кмета, Д. і П. Мезики, М. Миронович, М. Багриновський, Й. Мандзенко, Я. Фартушний, І. Стецик, д-р П. Шкурат, ген. О. Загородський, інж. Я. Танцюра, Полк. О. Вишнівський, Полк. О. Садовський, П. Денисенко, М. Рименко, інж. Э. Гловінський, А. Крижанівський, Гл. Лазаревський, М. Куницький, В. Ольхівський, П. Крижанівський, інж. П. Сікора, інж. О. Чубенко, інж. Є. Плющ, ген. В. Куц, О. Золотницький, В. Остапчук, М. Максимчук, П. Горбатюк, А. Заєць, П. Сойко, Т. і П. Самутіни, А. Струць, О. Калюжний, О. Шандрушкевич, інж. В. Сажно, інж. С. Білодуб, пор. С. Хоменко, М. Домбрава О. і С. Нагнибиди, інж. Д. Бакевич-Шуковський, М. і А. Валійські, Д-р В. Іванович, П. і І. Іножарські, інж. Д. Клекоцький, С. Іванович, Л. Макаревич.

З Новим Роком і Різдовм Христовим вітають усіх друзів та знайомих, склавши пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, замість Різдвяних та Новорічних привітань і візитів

*Із Франції : Є. і В. Прокоповичі, А. та І. Гораїни, І. і С. Косен-І. Рудичів, родина В. Солоняря, Ілько Шаповал, І. та М. Кислиці, А. і М. Ковальські, С. Нечай, І. Вонарта-Варнак, Філія Т-ва б. вояків Армії УНР у Греноблі, генерал О. Удовиченко, В. і М. Ступницькі, генерал Є. Башиїнський з дружиною, П. Йосипишин, Г. Авраменко, О. Сопільник, Протоієрей о. І. Бриндзан, П. Вержбицький з родиною, П. і З. Шмалії, М. Горолук з дружиною, Українська Громада в Шалеті, Українська Громада в Оден-ле-Тіші, М. Кузь, Олекса Синявський, Гр. Довженко
Гн. Гаврилко.*

З Чехословаччини: А. і З. Яковлеви, проф. І. Кабачків, Зинаїда Мірна, А. Зубенко, Вероніка та інж. Василь Філонович.

З Люксембургу: Укр. Громада в Еш, п. І. Софроненко.

З Англії: Борис Бокітько.

З Бельгії : І. та О. Косеці, Ю., Ж. та Клавдія Яковлеви.

З Румунії : Т-во Вояків б. армії УНР в Румунії.

ВОЛОДИМИР САЛІСЬКИЙ

Ген. Штабу Генерал-Хорунжий

вітає Українське Вояцтво Армії УНР і еміграцію з Різдовм Христовим та Новим Роком. Засилає сердечні побажання витривалости та незломної віри в конечну перемогу.

РОМАН СМАЛЬ - СТОЦЬКИЙ

1 . 1 . 1938 .

Головна Управа Українського Центрального Комітету в Польщі вітає українську еміграцію з Різдом Христовим та Новим Роком і засилає всім найкращі побажання.

Український мистецький Гурток «СПОКІЙ» у Варшаві усім українським мистецьким організаціям та окремим мистцям на цілому світі, як рівно-ж українським культурно-освітнім установам складає сердечні Новорічні побажання успіху в праці над українською культурою.

*Книга запроложена
у Варшаві.
І. І. 1938*

СОЮЗ УКРАЇНОК - ЕМІГРАНТОК У ПОЛЬЩІ

вітає Українське Жіноцтво, українське громадянство і еміграцію з Новим Роком і засилає свої найкращі побажання.

Усім братам — українцям нащиріші побажання з нагоди Свят Різдва Христового і Нового Року складає Відділ УЦК в Плотичному. Польща.

*Складаючи пожертви на Українську Бібліотеку ім.С.Петлюри в Парижі, Українську Еміграцію з Новим Роком вітають
Д. Остапчук, М. Костюк, В. Погорілець, Ф. Мар'яненко,
Ст. Мар'яненкова, Э. Вихольт, Ю. Чабай, С. Білоус з Годині*

УПРАВА і Члени ВІДДІЛУ УЦК В КЦИНІ

вітають Українську Еміграцію з Новим Роком, складаючи пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі

УПРАВА і члени ВІДДІЛУ УЦК в ЛОДЗІ

вітають Українську Еміграцію з Новим Роком, засилають свої найкращі побажання і складають пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі

І. Нагнибіда, Є. Орлівський, В. Кривошия, П. Кунець, І. Гнойовий, П. Нагорянський, О. Шандрушкевич, Ц. Коваль, Платоний, Т. Мартиненко, В. Нємоловський, Н. О. Мельників, А. Зарицький, М. Скоченняк, П. Сологуб, А. Генсуровський, В. Радченко.

Щиро здоровлять з Святим Різдва Христового і Новим 1938 роком всіх українських емігрантів УПРАВА ВІДДІЛУ УЦК у Холмі й М. Роженко, П. Паранюк, С. Марчук, М. Марчук, адвокат А. Павлюк, М. Гордейчук, В. Гордейчук, І. Куреша, І. Гончаренко,

які замість особистих візитів і поздоровлень склали пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

ПРАВЛІННЯ Української Станиці в КАЛІШІ

і нижеподписані вітають Українську Еміграцію з Новим Роком і, засилаючи свої найкращі побажання, складають пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі

І. Литвиненко, К. Баліцький, Є. Дешко, А. Галета, М. Шевченко, П. Лужанський, М. Тимошенко, І. Сердюк, П. Коню, С. Васяк, Куземський, С. Собко, О. Пулів, М. Бірін, І. Фаловський, Ф. Білий, І. Чабан, Ан. Яровий, М. Литвиненко, С. Кравченко, Ю. Шатілінова, П. Опаренко, В. Ван-тін-ю, К. Бокітько, Р. Корсун, І. Гупченко, П. Бугаєва, Ф. Калніський, Гр. Липський, Ол. Шило, Ф. Шкурят, А. Шебяків, В. Куц, С. Галка, М. Єфімова, А. Сілін, Ір. Лацевська, П. Безсонів, П. Ярошкін, О. Скворцова, Т. Слічна, І. Божко, В. Т., П. Журавський, М. Кохнокутів, Р. Слічний, М. Єлісєєва, М. Приходько, М. Хоменушко, З. Крачукова.

УПРАВА І ЧЛЕНИ ВІДДІЛУ УЦК в ГАЙНІВЦІ

складаючи пожертву на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі вітають з Новим Роком і Різдвом Христовим

Ол. Терехівський, Ол. Петрів, Ол. Шмундяк, Д. Кузима, Т. Масюкевич, Г. Кузьменко, П. Ремінець, І. Заць, Іл. Марушак, Дм. Климлов, М. Янковий, Ан. Німий

*Професор І. Феценко-Чопієвський,
Інженір М. Чижевський,
Інженір М. Дубовицький*

Краків, І. І. 1938

Українську Еміграцію вітають з Новим Роком та Святим Різдвом, складаючи пожертву на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі

*Полк. Писанюк, хор. П. Фалютинський, інж. В. Сухоставський
інж. С. Момот*

Т-во ВОЯКІВ Армії УНР у Франції вітає з нагоди Нового Року всі філії, зв'язки та членів Т-ва, а крім того і всі організації б. Вояків Армії УНР на чужині і висловлює найкращі побажання скорого здійснення нашої спільної мети — виборення Державности Батьківщини

*Ген. штабу ген.-хор. О. Удовиченко
Голова Товариства
М. Ковальський, генеральний секретарь*

ГЕНЕРАЛЬНА РАДА

Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції
вітас з нагоди Нового Року всі Громади та Гуртки, як
тако-ж і всі емігрантські установи українські на чужині і зічить
всім скорого повороту на визволену від ворогів Батьківщину.

М. Шумицький, Голова П. Йосипшин, Генеральн. секр.

Громада Українських Емігрантів в Парижі вітас всі Громади
й Гуртки у Франції, як тако-ж засиляс з нагоди Нового Року всієї
еміграції українській найкращі поздоровлення та побажання,
щоби 1938 рік був останнім для нас на чужині.

Полк. М. Мельник, Голова хор. О. Корбелецький
Голова Секретарь

Українська Громада в Шалеті замість Різдвяних та Новоріч-
них привітань складає на Українську Бібліотеку ім. С. Пет-
люри в Парижі свою скромну пожертву — 25 фр.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1937 році по-старому з доповненим складом співробітників, новими видатними літературними силами.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1938 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 10 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	100 к. ч.	50 к. ч.	25 к. ч.	13 к. ч.	3,5 к. ч.
ПОЛЬЩА	22 зол.	11 зол.	5,5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	550 леїв	300 леїв	150 леїв	50 леїв	25 леїв
НІМЕЧЧИНА	13 мар.	6,5 мар.	3,5 мар.	2,5 мар.	0,75 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
КАНАДА	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
БЕЛЬГІЯ	25 бельг.	13 бельг.	7 бельг.	2,25 бельг.	0,75 б.
БОЛГАРІЯ	250 лев	150 лев	60 лев	25 лев	6,50 лев
ЮГОСЛАВІЯ	140 дин.	70 дин.	35 дин.	12 дин.	3 дин.

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris 6

Українські відривні календарі на рік 1938-й

можна набути: по ціні 9 фр. 50 с. за прим.

Bibliothèque Ukrainienne

pour A. Sopilnyk, poste restante. Montargis (Loiret).

Календар на 1938 рік

«УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД»

Великий календар Т-ва Допомоги Українським Інвалідам у Львові в гарній художній обкладинці, багатий і дуже цікавий зміст із численними ілюстраціями — фр. 10.50.

Чистий дохід від продажу призначено на допомогу українським інвалідам.

Замовляйте в Секретаріаті Генеральної Ради Союзу У. Е. О. у Франції 248, Rue St. Jacques Paris 5-e.

Редакція і адміністрація: 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9
Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet

Imprimerie L. BERESENIAK, 12, Rue Lagrange. Paris (5).